

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 2 FEBRUARI 1927

No. 579

INHOUD.

	Blz.
BELGISCH VERDRAG EN GESCHILBESLECHTING door Prof. Mr. C. van Vollenhoven	96
Naar aanleiding van het Arrest van den Hoogen Raad in de zaak van den Koninklijken Hollandschen Lloyd door Mr. H. M. A. Schadee	96
Een Vennootschapskamer? door Prof. Mr. W. H. Drucker	98
Uitlegging van het Dawes-Rapport door Mr. L. H. J. J. Mazel	100
Amerika en zijne debiteuren door H. Dunlop	101
Eenige beschouwingen over Kolen	104
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De handel op Rusland door de Staten der voormalige Oostenrijk-Hongaarsche monarchie door Dr. R. Kerschagl	107
BOEKAANKONDIGING:	
William Trufant Foster and Waddill Catchings, Profits, bespr. door D. J. Wansink	108
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	109
MAANDLIJFERS:	
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	110
Postchèque en Girodienst	111
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	111—118
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
 Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—, Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangetekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

1 FEBRUARI 1927.

In verband met de naderende maandswisseling werd de geldmarkt gedurende de afgelopen berichtswEEK minder ruim. De rente van particulier disconto steeg daardoor van $2^{13}/16$ tot $2^{15}/16$ pCt. en de prolongatierente klom van omstreeks $2\frac{1}{2}$ pCt. tot 3 à $3\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met f 1,4 miljoen te zijn afgenomen. De beleeningen stegen, blijkbaar in

verband met de maandswisseling, met f 15,7 miljoen.

De goudvoorraad vertoont een teruggang van f 1,1 miljoen, die zich voor ruim f 100.000 verklaren laat uit het afvloeien van gouden munt naar de circulatie. De zilvervoorraad bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De post papier op het buitenland verminderde met f 15,4 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met f 4 miljoen toenamen.

De biljettencirculatie steeg met f 25,6 miljoen. Het tegoed van het Rijk geeft een vermindering van f 16,7 miljoen te zien. De rekening-courantsaldi van anderen blijken met f 7 miljoen te zijn afgenomen. Het beschikbaar metaalsaldo daalde met f 1,4 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 52.

* * *

De koersen van de meeste wissels bleven deze week vrijwel onveranderd. De stemming was vast voor alle goudwissels en tamelijk flauw voor Fransche Franken; in de koersen kwam dit echter nauwelijks tot uitdrukking, daar de schommelingen zich voor Ponden en Dollars tot $\frac{1}{8}$ of $\frac{1}{4}$ centen bepaalden en ook Franken niet meer dan enkele centen terugliepen. De hoofdbelangstelling was voor Peseta's en Noorsche Kronen. Beide wissels gingen sprongsgewijze naar boven. Oslo steeg van 63,80 tot 64,40 en Madrid klom van 40,45 tot 41,70. Daarna trad een kleine reactie in, maar gisteren was de stemming weder vast en werd voor 41,90 afgedaan.

LONDEN, 31 JANUARI 1927.

De geldpositie was verleden week zeer onregelmatig en bleek per saldo krap te zijn, zoodat zelfs een onbeduidend bedrag van de Bank geleend moest worden. Uit den weekstaat van de Bank op Donderdag bleek dan ook, dat het voor de markt beschikbare saldo sterk was teruggegaan. De positie begint onder den invloed te geraken van het innen der belastingen, waarvan steeds een groot bedrag tot de laatste 2 maanden van het gouvernementsboekjaar blijft openstaan.

Disconto was onder den invloed van het geld vast. Men realiseert bovendien, dat de kwestie met China eerst een meer bevredigend aanzien moet verkrijgen voordat de Bankrate verlaagd kan worden; hiermede kan nog vrij geruime tijd gemoeid zijn. Heden is geld zeer gezocht en wordt tot $5\frac{1}{2}$ voor geld betaald om buiten de Bank te blijven, hetgeen echter wel niet geheel gelukken zal. Disconto sluit vast op $4^{3}/16$ — $\frac{1}{4}$ pCt. voor 3-maands prima bank-accepten.

BELGISCH VERDRAG EN GESCHIL- BESLECHTING.

Evenmin als de overleggingen der Tweede Kamer over het Belgisch verdrag, richt het zorgvuldig verslag der Eerste Kamer aandacht op het ontbreken van een algemeene voorziening nopens *geschilbeslechting* tusschen België en ons land.

Dat zelfs bij aanwezigheid aan weerskanten van goeden wil de bepalingen van het tractaat licht aanleiding kunnen geven tot strijd, omdat de moeilijkheden er „als opgestapeld” liggen, is in de Tweede Kamer overvloediglijk gebleken. Te eerder is geschil te duchten, als aan den goeden wil of aan de neiging tot volhartige samenwerking iets mocht gaan hapereen. En te recht merkt het verslag der Eerste Kamer op, dat die geschillen talrijker en „veel moeilijker” zullen wezen „dan (er) uit het bestaande verdrag ooit zijn ontstaan” (blz. 140, 157). Derhalve is voor ons land geen enkel verdrag voor volledige geschilbeslechting zóó urgent als juist een met België; men mag het van het aanhangig tractaat van 3 April 1925 het onmisbaar corollarium noemen.

Al heeft op voet van wederkeerigheid Nederland tot Augustus 1936 en België tot September 1940 of Maart 1941 de verplichte rechtspraak van het permanente hof van internationale justitie (in het Vredespaleis) aanvaard voor rechtsgeschillen, nochtans blijft een algemeen arbitrage- en verzoeningsverdrag tusschen de twee landen vereischt: (a). omdat naast rechtspraak in *rechtsgeschillen* de verzoeningsprocedure (of: arbitrage naast verzoening) verplicht moet worden gesteld voor de zeker niet minder gevaarlijke *belanggeschillen*, en (b). omdat onderwerping aan het Haagsche hof geschiedt voor een *beperkt* aantal jaren, terwijl het aanhangig tractaat beoogt te gelden voor *onbeperkten* tijd.

Trouwens, nu Nederland en België elk voor zich al hun rechtsgeschillen voor de naaste toekomst onderwerpen aan het Haagsche hof „behoudens die ten aanzien waarvan partijen... nopens een andere wijze van vreedzame beslechting zouden zijn overeengekomen”, is moeilijk in te zien, hoe men een nieuw oprijzend geschil over de Wielingen aan 's hofs jurisdictie onttrokken zou kunnen achten; want het verdrag van 3 April 1925, wel verre van voor Wielingenschillen een „andere” wijze van oplossing te bedingen, zwijgt.

Bezwaar tegen een algemeen verdrag van arbitrage en verzoening tusschen België en ons, desnoods met uitzondering van wat de Wielingen raakt, kan niet gekomen zijn van Nederlandschen kant. Na een veeljarige periode van aarzeling, althans van afwachten, is de Nederlandsche regeering naar haar eigen woord met overtuiging den weg der alomvattende beslechtingsverdragen opgegaan (met Zwitserland gebrekking in 1925, met Duitschland in 1926), gehoorzamen aan den geest van artikel 57 grondwet en aanknoopend aan wat al vroeger partieel bereikt werd met Denemarken (1904), Italië (1909), Amerika (1913), China (1915). Voor vreedzame betrekkingen tusschen ons en België schijnt een compleet arbitrage- en verzoeningsverdrag als het in Mei 1926 met Duitschland geslotene een waarborg dien men, *juist* naast het aanhangig tractaat, niet kan missen. Hij ontbreekt

C. VAN VOLLENHOVEN.

NAAR AANLEIDING VAN HET ARREST VAN DEN HOOGEN RAAD IN DE ZAAK VAN DEN KONINKLIJKEN HOLLANDSCHEN LLOYD.

Het Weekblad v.h. Recht van 27 December ll. — no. 11593 — bracht ons het arrest van den Hoogen Raad in de bekende zaak van den Koninklijken Hollandschen Lloyd. De rechtsvraag, waarover het geschil liep, wordt door den hooggeleerden adnotator

van het arrest, Prof. Molengraaff, aangeduid als de vraag, of „het bestaan van gelijke of gemeenschappelijke belangen op zichzelf een rechtsband tusschen de belanghebbenden in het leven roept, i.h.b. medebrengt onderwerping van de minderheid aan de beslissingen van de meerderheid.” Deze vraag nu is door den Hoogen Raad ontkennend beantwoord: er zijn naar de wet bijzondere gevallen, waarin een schuldeischer gebonden kan worden door een beslissing van zijn medeschuldeischers — bijv. het geval van faillissement van den schuldenaar — maar in het algemeen schijnt „voorhands” „een rechtsband tusschen de houders van schuldbrieven eener geldleening alleen te ontstaan, wanneer die houders een overeenkomst tot samenwerking aangaan, m.a.w. wanneer zij zich vereenigen ter gemeenschappelijke uitoefening hunner rechten.”

Inderdaad kon niet worden verwacht, aldus prof. Molengraaff, dat de Hooge Raad anders zou oordeelen. Niet gaarne zoude ik het tegendeel beweren: wie zich ertoe zou verstouten; zou reeds gebleken zijn te hebben gedwaald. Nochtans blijft het aantrekkelijk een poging te wagen ook aan dengeen, die niet anders verwachtte, voelbaar te maken, dat de door den Lloyd verdedigde stellingen toch niet zóó dwaas waren, zoo apert in strijd met alle „recht”, als wel door sommigen wordt aangenomen. En voorts in het kort na te gaan, welke leering de practijk, bij het uitgeven van obligatieleeningen, aan het arrest van den Hoogen Raad zal hebben te ontleenen.

I.

De formulering van het geschilpunt, hierboven aangehaald, is m.i. niet volkomen juist: voor zoover de processtukken zijn gepubliceerd, is door den raadsman van den Lloyd *niet* beweerd, dat in het algemeen bij een obligatieleening de minderheid aan de beslissingen van de meerderheid zou zijn onderworpen; maar enkel, dat in dit bijzondere geval, gezien alle omstandigheden, het een uit de billijkheid en goede trouw voortvloeiende plicht der geringe minderheid zou zijn geweest zich bij de besluiten der overgrootte meerderheid neer te leggen.

Men gevoelt het verschil: er is niet beweerd, dat 6001 obligatiehouders een besluit konden nemen, waardoor 5999 lotgenooten zouden worden gebonden, maar enkel dat, waar meer dan 11.200 obligatiehouders tot zekere regeling waren toegetreden, gezien vooral ook den inhoud dier regeling, het in dit geval een eisch van goede zede, fatsoen en moraal, billijkheid en goede trouw was, die aan de overige 300 obligatiehouders kon worden gesteld, zich daarbij neer te leggen.

Toetsen wij de houding van degenen, die zich *niet* bij de overgrootte meerderheid hebben willen aansluiten aan de „moraal”, aan de „goede zeden”. Men overwege daartoe, wat het antwoord der minderheid moest zijn op de vraag: „Zoudt Gij willen, dat alle obligatiehouders Uw standpunt hadden gedeeld? Moet Gij niet toegeven, dat Gij dan, met U allen, veel slechter zoudt af-zijn dan nu?” Ziedaar de vragen, het antwoord waarop beslissend schijnt. Zou op de eerste vraag ontkennend moeten worden geantwoord, dan is uit *moreel* oogpunt de houding der minderheid moeilijk verdedigbaar. Het is jammer, dat de gewezen vonnissen en arresten niet inhouden wat op *deze* vraag, naar het oordeel des Rechters, het antwoord zou zijn geweest.

Maar „recht” en „moraal” zijn twee. Zeker, doch het recht *verwijst* veelal naar de „goede zede”; is niet, reeds sinds 1919, ook de Hooge Raad van meening, dat onder „onrechtmatige daad” mede te begripen is de „daad, die indruischt tegen de goede zeden” en zegt niet art. 1375, dat overeenkomsten óók verbinden tot al hetgeen door de „billijkheid” — en is die niet met de „moraal” te vereenzelvigen? — wordt gevorderd?

Een felle aanval op het door den Lloyd verdedigd systeem was die van den advocaat-generaal, Mr. Tak:

„Het kan zijn”, — aldus Mr. Tak —, „dat de ontwikkeling van het verkeer straks of in de verre toekomst een verband zal gaan vorderen tusschen obligatiehouders en dat de ziener van thans in den vorm der doctrine, reeds nu dit verband voelen, ofschoon ik altijd van oordeel was, dat men elkaar steeds vrij onverschillig was en bleef tot op het oogenblik eener déconfiture, als wanneer een beschermingscomité werd in het leven geroepen, bij de instelling daarvan zich herinnerend, dat men lotgenooten had, om aldus gezamenlijk sterker te staan. Maar die band is dan toch slechts een utiliteitsband en nooit een rechtsband. Men wijze mij het artikel der wet, waarin hij als zoodanig wordt erkend.”

Het klinkt overtuigend, . . . maar ook overtuigend? Wellicht is het geoorloofd op te merken, dat er toch niet zoo groote „ziener”gave voor „een verre toekomst”, voor vereischt is, als men de erkenning wenscht van een rechtsband tusschen zekere groepen belanghebbenden daár, waar bijv. Duitsch, Zwitsersch en Oostenrijksch recht dergelijken rechtsband reeds tal van jaren hebben geregeld. Ten onzent sprak reeds in 1885 de Nederlandsche Juristenvereniging met 37 van 49 stemmen de wenschelijkheid uit, dat de wet subsidiair regelen zou geven „volgens welke houders van obligatiën, waarin een leening is gesplitst, met „betrekking tot hunne gemeenschappelijke belangen, „als zoodanig kunnen worden vertegenwoordigd.”¹⁾

Goed, — maar dit is dus jus constituendum. Doch jure constituto? „Wijz mij het artikel!” Verwezen werd, wij zagen het reeds, hoofdzakelijk naar artikel 1375 B. W.: Overeenkomsten verbinden „ook tot al hetgeen dat, naar den aard van dezelve overeenkomsten door de billijkheid” wordt gevorderd. Niet om te betoogen, dat steeds de meerderheid de minderheid behoort te binden, doch enkel ten betooge, dat *in dit geval* de houding der minderheid niet was in overeenstemming met de billijkheid, niet te rijmen met de eischen van het maatschappelijk verkeer.

„Doch onderschat ik niet” — zoo vraagt Mr. Tak zich af — „de billijkheid en verlies ik niet uit het oog, dat zij de minderheid verplicht zich aan de meerderheid te onderwerpen? Men veroorlove mij de schuchtere wedervraag, wie van onbillijkheid mag worden beticht? Is het de vennootschap, die haren obligatiehouders een vaste rente verzekert en dan plotseling de gedane belofte terugneemt, of is het de obligatiehouder, die niet heeft willen deelen in de lotgevallen der vennootschap en zich daarom met een vaste rente tevreden stelt en die op inlossing dier belofte aandringt, waarvan hij geen afstand heeft gedaan?

Ongetwijfeld de eerste, omdat zij vergeet, dat wettiglijk gemaakte overeenkomsten haar volgens het ingeroepen art. 1374 B. W. tot wet strekken en dat zij niet kunnen worden herroepen dan met wederzijdsch goedvinden.

De billijkheid, die in deze pleitzaak is verdedigd, zou dan ook feitelijk neerkomen op gewelddadige ontzetting uit te goeder trouw en met onderling goedvinden verkregen rechten, waarvoor de wet nergens houvast biedt en die volkomen terecht in beide instanties als eene onbillijkheid is afgewezen.”

Wanneer ook tegen deze passage een „schuchtere” tegenwerping mag worden ingebracht, zoo waag ik het aan te teekenen, dat de niet-betaling door den Lloyd van zijne coupons toch vermoedelijk wel gemotiveerd is geweest door zeker onvermogen. Ik heb de zaak slechts uit de verte gevolgd, meende echter, dat er nog wél sprake was van iets méér dan enkel een ongemotiveerde, willekeurige weigering om te betalen, iets meer dan enkel het „plotseling terugnemen eener belofte”.

„Een gewelddadige ontzetting uit te goeder trouw verkregen rechten”. Komt hierbij niet van zelve de herinnering bij ons op aan de oude juridische strijd-vraag, of toch eigenlijk aan Shylock niet groot onrecht werd aangedaan. Hoor zijn toespraak tot den Doge:

¹⁾ Zie de buitengewoon verdienstelijke dissertatie van Mr. J. Deking Dura, „Handhaving der rechten van obligatiehouders” 1887.

„En ik bezwoer

Te vordren wat mij toekout door mijn schuldbrief.
Als Gij dit weigert, brengt Gij van Uw stad
De rechten en de vrijheid in gevaar.”

Vermoedelijk is Mr. Tak het eens met von Jhering, dat aan Shylock zijn pond vleesch had moeten zijn toegewezen. Maar aan deze stelling van von Jhering heeft het toch waarlijk niet aan weerlegging ontbroken.

Waar zou de rechtszekerheid blijven? Ziedaar altoos weer dezelfde vraag, die den modernen „ziener” wordt tegengeworpen. Van hoe weinig vertrouwen getuigt toch deze steeds herhaalde tegenwerping in den rechter, in zijn besef van recht en moraal. Pacta servanda sunt! Vreest men nu werkelijk, dat aan dezen eerbiedwaardigen rechtsregel wordt te kort gedaan, wanneer in een speciaal geval zou worden erkend, dat bij de uitoefening van zijn recht de schuldeischer, op grond van moraal en fatsoen, op grond van billijkheid, iets van zijn „recht” moet laten vallen; wanneer het den rechter zou vrijstaan den enkeling-crediteur met zijn rentevordering terug te wijzen en hem zich te laten aansluiten bij hetgeen de overgrootte meerderheid een billijke regeling heeft geacht, altoos als die regeling ook door den rechter juist wordt geacht, a fortiori als door den enkeling de onredelijkheid ervan zelfs niet wordt beweerd.

Zou dit nu inderdaad zijn een terzijdestelling van het „recht” door den rechter of zou een uitspraak in deze richting niet veeleer kunnen worden aangemerkt als een volkomen binnen de grenzen van het „recht” liggende toepassing van hetgeen „de goede zeden” medebrengen, een toepassing der „billijkheid”, waarbij enkel de „scherpheid” van regten” (zie deze uitdrukking in 1557 B. W.) eenigermate zou worden verzacht?

II.

Heb ik getracht met het voorgaande voelbaar te maken, dat tegenover de scherpe critiek, als die van Mr. Tak, op de stellingen van den Lloyd toch wel wat valt in te brengen — zoo moet ik erkennen, dat nochtans het arrest van den Hoogen Raad mij ten slotte volkomen juist voorkomt.

Wanneer het mij vrijstaat, het voorbeeld te volgen van een bekend koopman, van wien ik vaak hoorde vertellen dat hij, als hem een project werd voorgelegd, steeds begon met te zeggen, dat hij het er heelemaal niet mee eens was; na een half uur pratens bleek hij dan meestal de conclusies, die hem werden voorgelegd, te aanvaarden „maar op heel andere gronden”; zoo zou ik hier nog een geheel andere beschouwingswijze van het geval willen geven.

Inderdaad hoede men zich er voor jus constituendum en jus constitutum dooreen te halen. Houden wij ons aan het „geldend” recht ten aanzien van obligatieleeningen en zien wij dan *niet* naar ontbrekende wetsartikelen, doch naar hetgeen het „recht der werkelijkheid” ons leert. Welnu, dan worden, zeker al 'n vijftig jaren, obligatieleeningen onderscheiden in twee soorten: „obligatieleeningen met trustverband” en „zonder trustees”. Is misschien aanvankelijk de instelling van trustees hoofdzakelijk gemotiveerd geweest door de noodzakelijkheid, wanneer een leening wordt gedekt door hypotheek, alsdan één persoon aan te wijzen, gezamenlijke obligatiehouders vertegenwoordigende, te wiens name de zekerheid ten Hypotheekkantore kan worden ingeschreven, — zoo bleek al spoedig, dat het aanwijzen van één vertegenwoordiger der gezamenlijke belanghebbenden ook een verdere strekking had, immers ook medebracht, dat de individueele obligatiehouder zich moest begeven onder zeker „verband”, waardoor zijn individueele bevoegdheid tot uitoefening zijner rechten in zekere mate werd beknot.

Deze onderscheiding nu — tusschen obligatieleeningen met en zonder een verband tusschen gezamenlijke crediteuren — was, toen de obligatieleening van

den Lloyd werd uitgegeven, reeds lang gemeen-goed. Daargelaten verdere fouten, die misschien bij de omissie zijn gemaakt, is toch niet aannemelijk, dat de Lloyd en de emittente der leening de aangeduide onderscheiding niet hebben gekend: Zij hebben gekozen een obligatieleening uit te geven, waarbij den individueelen obligatiehouder individueel optreden in rechte werd voorbehouden — welnu, de gevolgen der keuze hebben zij zelf te dragen. Achteraf toch dergelijk verband als wèl-bestaand aan te nemen, waar de schuldenares zelf aanvankelijk opzettelijk heeft nagelaten een verband te stipuleeren, gaat niet aan.

Ziedaar dan de redeneering, naar welke m.i. de Lloyd in het ongelijk had moeten zijn gesteld. Redeneering, waarin ik versterkt ben door hetgeen ik bij latere obligatieleeningen wel door geldleenende vennootschappen en bankiers heb hooren overwegen: „de trustee is tegenwoordig niet populair; men verwijt hem, dat hij wordt gekozen door maatschappij-debitrice, dat hij tot den kring der emittenten behoort, dat hij in den regel veel te formeel-lijdelijk is. . . . dit is nu weliswaar goeddeels onjuist. . . . maaër laten wij deze nieuwe emissie van obligatiën nu maar laten gebeuren zonder trustee. . . .” „Ja, maar weet goed, dat dan ook elk individueel nemer van een obligatie bij onverhoopten tegenslag de geldleenende vennootschap de strop kan ondoen”. . . . „Zij zàl hare verplichtingen nakomen”. . . .

Deze dialoog is historisch. . . . en zou het straks anders loopen, en toch de maatschappij-debitrice eenmaal de clementie harer schuldeischers moeten inroepen, zou het dån niet gerechtvaardigd zijn haar tegen te voeren: „pacta servanda sunt. Vous l'avez voulu, George Dandin.”

Ik moet nu maar hopen, dat de lezer tusschen deel I en II van mijn opstel niet al te groote incongruentie zie. Misschien is er nog wel een overbrugging mogelijk. Zou niet de vrouw van George Dandin het zóó bont kunnen maken, dat het niet oirbaar meer zou zijn hem het „Vous l'avez voulu” tegen te voeren? Gesteld, dat nu eens niet 800 van de 12.000, maar slechts 3 obligatiehouders waren achtergebleven, en dat vaststond, dat de actie van die 3 het leven zelf der debitrice zou kunnen afsnijden, zou dan voor den Hoogen Raad niet de verleiding sterk zijn geweest te zeggen: 11.997 stel ik gelijk met 12.000 — zooals hetzelfde College (in een overigens niet vergelijkbaar geval) onlangs besliste, dat een overeenkomst, aangaan tot 3 dagen vóór het overlijden van een contractant, in zeker geval, moest geacht worden te zijn aangaan tot den datum van overlijden-zelf? Is niet inderdaad alle rechtstoepassing heel vaak méér een kwestie van méér of minder, dan wel een keuze tusschen twee geheel-tegenover-gestelden?

(Wordt vervolgd).

Mr. H. M. A. SCHADEE.

EEN VENNOOTSCHAPSKAMER?

De herziening van ons recht ten aanzien van de naamlooze vennootschap is nog steeds aan de orde. Nog heeft het aanhangige gewijzigde Ontwerp-Nelissen het niet kunnen brengen tot openbare behandeling in de Staten-Generaal; niemand weet wanneer het ertoe zal komen. Maar zeker is er geen aanleiding, aan te nemen, dat het ontwerp van de orde is afgevoerd.

In zijn Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende de begroting voor het loopende jaar heeft de Minister te kennen gegeven, dat hij nieuwe wijzigingen van het ontwerp overweegt, maar overigens het zijne wil doen om een spoedige afhandeling van het onderwerp te bevorderen. Een nieuw, laat ons hopen een laatste rapport over het ontwerp — nu van de Vereeniging voor Handelsrecht — is zoo juist nog verschenen.

Inmiddels is bij de openbare behandeling van de begroting in de Tweede Kamer de heer *Van Schaik* gekomen met een nieuw denkbeeld van vergaande

strekking. Nieuwe denkbeelden zijn altijd welkom, zeker op dit terrein, waar het telkens weer hergieten van oude beginselen en maatregelen in nieuwe vormen, ieder die met de zaak te maken heeft, verschrikkelijk begint te vervelen.

De heer *Van Schaik* heeft een Naamlooze-Vennootschaps-Kamer voorgesteld. Hij heeft gemeend te mogen spreken van een Vennootschapskamer en wij willen hem daarin volgen, daar aan bemoeiingen van het instituut met de vennootschappen onder een firma toch wel niemand zal denken.

Heel scherp omljnd was het voorloopige voorstel niet. Het te scheppen lichaam zou moeten kunnen voorzien in het noodig gebleken toezicht op de leiding der naamlooze vennootschap; het zou moeten kunnen ingrijpen in geval van roekeloze bedrijfsgestie, maar met de bedrijfspolitiek in engeren zin zou het zich niet moeten inlaten. Dat de bedoeling van den voorsteller den Minister niet heel duidelijk werd en dat deze verklaarde, daarmede niet goed weg te weten, kunnen wij ons dan ook wel begrijpen.

Wij kunnen ons het denkbeeld van Mr. *Van Schaik* voorstellen als niets anders dan een terugkeer tot het overheidstoezicht, zooals wij dat in de geschiedenis reeds uit verschillende voorbeelden kennen, met een nieuwen naam als eenig verschil. Wij zouden er dan niet langer bij stil staan. Maar het is ook niet zoo heel moeilijk voor een Vennootschapskamer een taak aan te wijzen, passend in het kader van het aanhangige ontwerp, dat toch in het algemeen van overheidstoezicht niet wil weten. In dien vorm verdient het denkbeeld de aandacht. Al dadelijk maakt het aanspraak op belangstelling door zijn aanknooping aan het instituut van de Verzekeringskamer, dat, zooover na de kortstondige ervaring kan worden geoordeeld, wel als geslaagd schijnt te kunnen worden aangemerkt. Alleen door ons rekenschap te geven van den aard van het toezicht, dat de Kamer zou kunnen uitoefenen, zal het mogelijk zijn onze houding tegenover de gedachte te bepalen.

Nu is er één ding, dat — ik zal niet zeggen op de Kamer ligt te wachten — maar toch onmiddellijk voor haar gereed ligt, zoodat het aan de Kamer zou kunnen worden opgedragen, bijkans zonder eenige verdere wijziging van het Ontwerp.

De taak, welke het Ontwerp toedenkt aan den accountant (den deskundige van art. 42a) zou op de Kamer kunnen worden overgebracht of wel naast den particulieren accountant zou de Kamer kunnen optreden met een Rijksaccountantsdienst tot haar beschikking.

Volgens het Ontwerp kan de Naamlooze Vennootschap hebben een deskundige. Er zijn stemmen opgegaan, die voor de openbare naamlooze vennootschap het hebben van een accountant dwingend willen voorschrijven. De bemoeiingen van de Vennootschapskamer zouden zich tot de openbare naamlooze vennootschap moeten bepalen, maar deze zou zich daaraan ook moeten onderwerpen.

Aan den deskundige draagt het Ontwerp op (art. 42a), regelmatig toezicht te houden op de boekhouding en de algemeene vergadering, die deze stukken moet goedkeuren, over de balans en de winst- en verliesrekening te adviseeren.

Naar het voorbeeld van de wet op het Levensverzekeringsbedrijf zou ten aanzien van de Kamer moeten worden voorgeschreven, dat zij in geval van afwijkende denkbeelden omtrent het financieel beheer, omtrent de winst- en verliesrekening en de balans, eerst zal moeten pogen het bestuur tot haar inzicht te brengen. Bij mislukking van haar pogen, zou dan de Kamer tot mededeeling van haar bevindingen aan aandeelhouders of tot publicatie daarvan moeten kunnen overgaan.

Een vertegenwoordiger van de Kamer zou kunnen verschijnen in de algemeene vergadering tot het doen van mededeelingen of het geven van beschouwingen

over het standpunt der Kamer op de wijze, gelijk zich het ontwerp het optreden denkt van den deskundige (art. 42a⁴).

De taak van de Kamer zou hiermede niet behoeven te zijn afgesloten. Blijvend binnen het kader van het Ontwerp is gemakkelijk meer te vinden, dat aan haar zou kunnen worden opgedragen.

Voor het geval bij de oprichting van de naamlooze vennootschap een prospectus wordt uitgegeven, vestigt het nieuw ontworpen art. 1416a B. W. een bijzondere aansprakelijkheid ter zake van het vermelden van onware, onvolledige of verminkte gegevens. Eenig preventief toezicht tot voorkoming van onwaarheid, onvolledigheid of verdraaiing van feiten, zou de Kamer kunnen krijgen. Verplichte mededeeling van het prospectus aan de Kamer vóór publicatie, advies van de Kamer tot het aanbrengen van aanvulling of verduidelijking, een advies van kracht voorzien door de mogelijkheid van publicatie voor het geval, dat oprichters zich niet ernaar gedragen, dit alles kunnen wij ons weer zeer gemakkelijk voorstellen. We zouden op deze wijze iets krijgen in den trant van het *Prüfungsbericht* betreffende de oprichting van de *Aktiengesellschaft* volgens §§ 192/193 Duitsch *Handelsgesetzbuch*.

Art. 40a van het Ontwerp schrijft de publicatie voor van zekere overcenkomsten, in verband met de oprichting aangegaan, als die betreffende uitgifte van aandeelen tegen zakelijken inbreng, belooningen toe te kennen aan oprichters e.a.m. Dit artikel zal zeker nog wel wijziging ondergaan, maar iets van dien aard zal ten slotte wel in de wet komen. Het ligt weer voor de hand ten aanzien van dergelijke overcenkomsten, die eigenlijk in het prospectus behooren te worden vermeld, aan de Kamer bevoegdheden te geven, als hiervoren ten opzichte van het prospectus geconcipeerd.

Wanneer dergelijke overeenkomsten, die dikwijls van groot belang zijn voor de financiën der onderneming, tijdens het bestaan van de vennootschap worden afgesloten, acht het Ontwerp bij de tot stand koming medewerking van de algemeene vergadering het meest doelmatig (het wordt als regelend recht voorgeschreven in art. 40b). Kennis van den inhoud dezer overeenkomsten wordt van publiek belang geacht; zij moeten met de balans worden gepubliceerd volgens art. 40c. Ten aanzien van het tot stand brengen dezer overeenkomsten zou de Kamer weer een adviseerende taak kunnen worden gegeven.

Komen bestuurders in de algemeene vergadering met reorganisatievoorstellen, dan zien wij bij aandeelhouders dikwijls aarzeling deze aan te nemen. Men zou willen meegaan, als men maar zeker was onpartijdig te worden ingelicht, maar juist omdat men vreest, dat het bestuur de zaak eenzijdig voorstelt, aarzelt men. Een eigen oordeel ontbreekt; dan heeft het voorstel, een accountantsonderzoek te doen plaats hebben, altijd een goede kans. De wet zou nu aan aandeelhouders de bevoegdheid kunnen geven, zich in zulke gevallen tot de Kamer te wenden om advies of wel de wet zou kunnen voorschrijven, dat voorstellen tot reorganisatie of in het algemeen tot wijziging van het kapitaal, van een advies van de Kamer vergezeld moeten gaan.

De heer *Van Schaik* heeft de gedachte geopperd, dat de Kamer preventief zou kunnen optreden ter voorkoming van overtreding van wettelijke regels als waarborg voor aandeelhouders gesteld, hoedanige overtreding nu slechts repressief wordt getroffen door een dikwijls niet te verwezenlijken aansprakelijkheid.

Veel gevallen, waar de Kamer op zulk een wijze zou kunnen optreden, kan ik mij niet voorstellen. Het is mogelijk, dat de accountant der Kamer bij zijn onderzoek bemerkt, dat ongeoorloofde praktijken plaats hebben, bijv. dat toonderaandeelen worden uitgegeven zonder dat volstorting wordt gevorderd, dat aandeelen worden uitgegeven beneden pari, dat eigen aandeelen worden ingekocht buiten de gevallen, waar

de wet dit toestaat. Toezicht op de nakoming van art. 42f, de verplichting ongedekte verliczen van het eene jaar over te brengen op de rekening van het volgende, volgt van zelf uit de verplichting te adviseeren over de winst- en verlicsrekening en de balans.

Op deze wijze ware voor een vennootschapskamer een taak aan te wijzen. Het zou in dezen trant wat meer kunnen zijn of wat minder. In elk geval blijven wij met dit alles op het terrein der mogelijkheden. Een Kamer daarentegen, die het commercieel beheer binnen haar bemoeiingen zou mogen en moeten betrekken, kan wel uitgesloten worden geacht. Het mag worden aangenomen, dat dit ook den heer *Van Schaik* voor oogen heeft gestaan, toen hij sprak over het beheer, waarmede de Kamer zich wel en het beheer in engeren zin, waarmede de Kamer zich niet zou mogen inlaten.

Het is waar, dat de Verzekeringskamer zich kan mengen in de bedrijfsmethoden van de ondernemingen, maar daar betreft het één speciaal bedrijf, dat wetenschappelijk van alle kanten is bestudeerd en waar eischen van gezonde politiek eenigszins schematisch kunnen worden vastgesteld. Misschien zijn er andere takken van bedrijf, die zich voor een analoge behandeling zouden leenen. Aan een soortgelijke behandeling van het gehele bedrijfsleven kan niet worden gedacht.

In dit licht moet ook verstaan worden, wat ik als mogelijke taak van de Kamer geschetst heb. Adviseerend over een prospectus of over een uitbreiding van kapitaal zal de Kamer zich in de zuiver commercieele vragen niet hebben te begeven. Is een walswerk in Nederland bestaanbaar, is IJmuiden daarvoor de juiste plaats, is er ruimte voor nog een kunstzijdefabriek of een stoomvaartlijn, dergelijke vragen behooren buiten beschouwing te blijven. Sprekend over de mogelijkheid van een preventief toezicht van de Kamer, heb ik ook niet genoemd het attendeeren op een in het oog der Kamer ongewenschte bedrijfspolitiek, ook al zou deze van dien aard zijn, dat de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat achteraf ter zake daarvan een aansprakelijkheid voor directeuren tegenover de vennootschap ontstaat.

Nu zijn we zoover, dat we de wenschelijkheid van het nieuwe instituut kunnen beoordeelen. Wij merken nu dadelijk op, dat het bij de instelling van een Vennootschapskamer niet gaat om iets volstrekt nieuws, maar veeleer om de vervanging van de tegenwoordige accountantscontrôle door een dergelijke contrôle door een van overheidswege ingesteld lichaam. Voor den wetgever, die de tegenwoordige accountantscontrôle niet behoeft te laten, zooals zij is, gaat het om verdere ontwikkeling daarvan of de nieuwe overheidsinstelling.

Laatstgenoemd alternatief heeft zeker aantrekkelijkheid. Het publiek zal weten, dat de voorlichting komt van bekwame, en volstrekt onpartijdige zijde. Dat is juist hetgeen waarnaar men tot dusver in het recht van de naamlooze vennootschap tevergeefs heeft gezocht: het orgaan, waartoe de aandeelhouder zich met vertrouwen om voorlichting kan wenden. Men heeft het willen geven in het Commissoriaat, maar is langs dien weg ondanks alle pogingen niet geslaagd. Niettemin aarzel ik niet, mijn keuze op de eerste mogelijkheid te bepalen. Van de zijde van de overheidsinstelling zou ik te zeer bevreesd zijn voor een ambtelijke behandeling van zaken, die naast haar goede kwaliteiten hier onvermijdelijk ook haar minder aantrekkelijke — en hier speciaal bezwaarlijke — eigenschappen zal vertoonen. Laat ik er niet te veel van zeggen. De tegenstelling ambtenaar-koopman is naar mijne meening te groot, dan dat men met gunstig resultaat den eerste als adviseur en controleur zou kunnen stellen naast den tweede in de uitoefening van zijn bedrijf.

Nu is wel de mogelijkheid geopperd, de bevoegdheden van de Vennootschapskamer op te dragen aan

de Kamers van Koophandel, maar hiermede zou mijn bezwaar niet verdwijnen. Daar het uitgesloten is, dat de leden der Kamer persoonlijk de nieuwe omvangrijke taak zouden vervullen, zouden toch weer ambtenaren in dienst van de Kamer met het werk moeten worden belast.

Bovendien blijven bij mij andere groote bezwaren tegen het overheidsorgaan. Zal het niet geschikt zijn om het geldbeleggend publiek geheel te doen inslapen, terwijl het juist gewenscht is, het zelf meer op zijn tellen te leeren passen? Ook de onderneming, werkend onder het toezicht van de Kamer, zal haar kwade kansen behouden en het is de vraag, of het publiek dit voldoende zal beseffen.

Ten slotte noem ik het bezwaar, dat aan het toezicht door het overheidsorgaan de noodige soepelheid zal ontbreken. Bij den particulieren accountant bestaat misschien te groote neiging mede te gaan met het bestuur, anderzijds vrees ik, dat bij het overheidsorgaan te zeer de neiging bestaan zal op alles, wat niet volstrekt correct is, de vinger te leggen, ook al zou het in het belang van het bedrijf zijn iets door de vingers te zien. Er kunnen zich toch omstandigheden voordoen, waaronder dit in ieders belang gewenscht is.

De andere keuze was, verdere ontwikkeling van het instituut van de accountantscontrole. Ik heb reeds vroeger opgemerkt,¹⁾ dat de wetgever het nu niet laten mag bij de opdracht aan den „deskundige” (de wetgever durft den accountant altijd nog niet bij zijn naam te noemen), te adviseeren over de winst- en verliesrekening en de balans.

Wil de wetgever met den accountant geven het onpartijdige orgaan, waarnaar gezocht wordt, dan zal hij eerst moeten zorgen voor een regeling van het beroep. Hij zal eischen — en geen lichte — moeten stellen voor de toelating tot het beroep. Hij zal het zijne moeten bijdragen om te bevorderen, dat zij, die het beroep bekleeden, de eer en de waardigheid daarvan hooghouden.

DRUCKER.

UITLEGGING VAN HET DAWES-RAPPORT.

Het Scheidsgerecht, ingesteld volgens de bepalingen van de overeenkomst van Londen van Augustus 1924, heeft den 29en Januari 1927 zijn tweede vonnis uitgesproken in zake een geschil, gerezen tusschen de Deutsche Regeering en de Commissie van Herstel, betreffend de interpretatie van het zgn. „Dawes-Plan”. Sinds de eerste zitting in Maart 1926²⁾ heeft de samenstelling van het Scheidsgerecht in zooverre een verandering ondergaan, dat de heer Walter P. Cooke, uit Buffalo, als voorzitter vervangen is door den heer Thomas N. Perkins, advocaat te Boston; de overige rechters, de heeren Kröller, Mendelssohn Bartholdy, Risf en Wallenberg, zijn hun functie als scheidsrechter blijven vervullen.

De schriftelijke procedure heeft op dezelfde wijze als de eerste maal plaats gevonden door uitwisseling van memories, waarna den 19en Januari 1927 de pleidooien in het Vredespaleis konden beginnen, ingeleid door den advocaat der Deutsche Regeering, Professor Erich Kaufmann, uit Bonn; de woordvoerders voor de Commissie van Herstel waren de heeren Sir John Fischer Williams, K.C., en Lyon.

Het geschil betrof de vraag, of de annuïteiten, welke krachtens het Dawes-Plan te betalen zijn aan den „Agent-General for Reparation Payments” ter crediteering van Duitschlands rekening voor herstelbetalingen, omvatten de vergoedingen, door Duitschland sinds 1 September 1924 betaald of te betalen aan Deutsche onderdanen ten gevolge van de sequestratie,

liquidatie of overdracht van hun eigendom, rechten of belangen, wanneer zulke vergoedingen betreffen betalingen ter uitvoering van de artikelen 2971, 74, 145, 156 en 260 van het Verdrag van Versailles.

De Deutsche verdediger was van meening, dat de te betalen annuïteiten deze vergoedingen, die door zijn Regeering op ongeveer 9 milliard goudmarken werden geschat, zouden moeten insluiten. De Commissie van Herstel daarentegen stelde zich op het tegenovergestelde standpunt.

Het Scheidsgerecht nu, tot taak hebbend de bedoeling der Deskundigen aan de hand van hun Rapport weer te geven, is tot de conclusie gekomen, dat genoemde vergoedingen door Duitschland aan haar onderdanen betaald of te betalen, geen deel uit kunnen maken van de annuïteiten; in het vonnis worden aan deze beslissing de volgende overwegingen toegevoegd.

In de eerste plaats wordt op den voorgrond gesteld de scherp omljnde taak van het Scheidsgerecht: slechts *interpretatie* van het Deskundigen-rapport behoort tot zijn competentie. Of het vonnis gewenschte of niet gewenschte gevolgen zou kunnen hebben, heeft daarom geen punt van overweging kunnen en mogen uitmaken. Een op dergelijke overwegingen gegronde beslissing zou een verandering van het Dawes-Plan zelf kunnen beteekenen, en daarom *ultra vires* zijn.

Het Scheidsgerecht wijst hier daarom uitdrukkelijk op, aangezien elk der partijen verklaarde, dat een beslissing niet in overeenstemming met haar standpunt, ongewenschte gevolgen zou hebben. Vervolgens onderscheidt het Scheidsgerecht de hem opgedragen beslissing, betreffende de aan Deutsche onderdanen uit te betalen *vergoedingen*, en de geheel verschillende vraag, waaromtrent hem geen beslissing gevraagd is, namelijk of de *crediteeringen* van Duitschland voor de waarde van eigendommen, die na 1 September 1924 in beslag genomen, geliquideerd of overgedragen zijn, in de annuïteiten begrepen zouden moeten worden.

Het Scheidsgerecht refereert daarna aan eenige passages uit het Dawes-Plan ter staving van zijn standpunt, en stelt het volgende in het licht: in hun Rapport hebben de Deskundigen, na een nauwgezette studie van den economischen toestand van Duitschland, slechts een bedrag vastgesteld, dat niet als maximum-bedrag bedoeld was, maar slechts als een som, die zeker jaarlijks betaald kon worden voor herstelbetalingen, en in goudmarken op rekening van den Generaal-Agent voor Herstelbetalingen gestort moet worden. Deze storting zou dan telkens een volledige kwijting der Deutsche Regeering inhouden. De taak van het „Transfer Committee” is dan, vast te stellen, welke bedragen, zonder den Deutschen markenkoers in gevaar te brengen, overgebracht zouden kunnen worden naar de crediteur-staten. Deze ten bate van de crediteur-staten gestorte bedragen kunnen, volgens het Scheidsgerecht, niet ook de vergoedingen in quaestie aan Deutsche onderdanen omvatten.

Beide partijen hebben zich op vele citaten uit het Dawes-Plan beroepen, het Scheidsgerecht stelt drie citaten op den voorgrond, waarin slechts gesproken wordt van betalingen, die ten bate van de belastingbetalers en onderdanen van de crediteur-staten komen, terwijl nergens sprake is van zoodanige, welke den Deutschen onderdanen ten goede zouden kunnen komen; de Deskundigen hebben geen andere betalingen kunnen bedoelen dan die, welke ten gunste van de Geallieerde en Geassocieerde Staten plaats hebben. Zoo moeten dan ook vergoedingen aan Deutsche onderdanen ten eenen male uitgesloten zijn van de annuïteiten-betalingen, omdat deze vergoedingen niet ten goede komen aan geallieerde onderdanen.

Mr. L. H. J. J. MAZEL.

¹⁾ Zie pag. 924—925 in het nummer van 20 October 1926. [Red.]

²⁾ Zie voor het eerste vonnis van dit Scheidsgerecht Econ.-Stat. Berichten, 1926, blz. 304.

AMERIKA EN ZIJNE DEBITEUREN.

I.

Het vraagstuk der geëlleerde schulden aan de Vereenigde Staten is uitvoerig in dit tijdschrift behandeld¹⁾ door Dr. Mautner, en nu de regelingen met Joego-Slavië evenals met de overgrootte meerderheid der andere landen definitief zijn geworden, bedraagt het totaal der gefundeerde inter-gouvernementeele schulden een som van \$ 11.522.354.000²⁾ volgens onderstaand staatje, gepubliceerd in de *Financial Times* dd. 6 Januari 1927:

Landen	(In 1000 dollars)		
	Origineele hoofdsommen	Gefundeerde Interest	Gefundeerde Schulden
België	377.029	40.750	417.780
Tsjecho-Slowakije.	91.879	23.120	115.000
Estland	12.066	1.763	13.830
Finland	8.281	718	9.000
Frankrijk	3.340.516	684.483	4.025.000
Groot-Brittannië.	4.074.818	525.181	4.600.000
Hongarije	1.685	253	1.939
Italië	1.647.869	394.130	2.042.000
Letland	5.132	642	5.775
Litthauen	4.981	1.048	6.030
Polen	159.666	18.893	178.560
Rumenië	36.128	8.461	44.590
Joego Slavië	51.037	11.812	62.850
	9.811.087	1.711.254	11.522.354

Genoemd cityblad vermeldt verder dat de „World War Foreign Debt Commission” na een vijfjarig bestaan, waarschijnlijk den 9^{en} Feb. a.s. uiteen zal gaan, tenzij het Congres der Vereenigde Staten haar dan opnieuw mocht benoemen.

Van het totale bedrag, hetwelk 5 jaren geleden aan de V.S. verschuldigd was, ad ongeveer \$ 24.300.000.000 is nu ongeveer 97 pCt. gefundeerd.

Bij het einde van den oorlog waren de V.S. in het bezit van schuldbekentenissen van 20 landen tot een totaal bedrag van \$ 10.338.058.352, betaalbaar op de eerste aanvraag met 5 pCt. rente. Het was echter uitgesloten, aan die voorwaarden te voldoen, weshalve de Commissie werd ingesteld om regelingen aan te bevelen, waarbij 3 punten als basis moesten dienen:

1° Betaalkracht (capacity to pay);

2° de hoofdsommen moesten ten volle betaald worden;

3° de aflossingstermijn moest 62 jaren bedragen.

Natuurlijk is het ad 1° genoemde beginsel een quaestie van opinie, waarbij men rekening dient te houden met hetgeen men na vroegere oorlogen heeft waargenomen. Zoo is na de Napoleontische oorlogen de groote ijzer- en staalnijverheid ontstaan en heeft het productie-vermogen van Europa en de overige wereld een ten eenen male ongekende uitbreiding op alle gebied te zien gegeven.

De Vereenigde Staten, zoo bericht het blad, zullen volgens de getroffen regelingen, wanneer die geheel ten uitvoer worden gelegd, na verloop van 62 jaren een totaalbedrag van \$ 22.144.000.000 van Europa hebben ontvangen. Maar op 15 December 1926 bedroegen de totale betalingen pl.m. \$ 662.000.000, waarvan Engeland alleen \$ 643.000.000 of 97 pCt. betaalde.

Echter zouden, volgens bovenstaand bericht uit Amerika, de meeste economen in dat land van meening zijn, dat in later jaren de geheele quaestie herzien zal moeten worden; dat de thans getroffen regelingen slechts van tijdelijken aard zijn en dat de we-

reld gelegenheid heeft, zich voorloopig met andere, meer spoed vereischende vraagstukken bezig te houden.

Geheel hiermede in overeenstemming is een bericht in de Londensche *Times* van 8 Januari. Bij de opening van den radio-telefonischen dienst tusschen Engeland en de Vereenigde Staten op den 7^{en} dezer teleponeerde de eigenaar van de *New-York Times*, Mr. Ochs, aan den hoofdredacteur van de Londensche *Times* o.a. dat het hem zeker genoeg zou doen, te vernemen dat de overtuiging in de V.S. steeds meer veld wint, dat het tot een herziening der schuldregelingen zal moeten komen, nadat Frankrijk de getroffen regeling zal hebben geratificeerd „to the end that they may be adjusted on a higher moral and political basis for peace and good will throughout the world.”

Ook Hearst, die gedurende de eerste oorlogsjaren alles behalve Engelsch-gezind was, schijnt blijkens zijn recente uitlating betreffende samenwerking met het Britsche Rijk in die richting te werken.

Deze uitlatingen, en dit lijkt mij van veel belang, komen na het den 19^{en} December ll. gepubliceerde *Manifest* van de „Faculty of Political Science of Columbia,” ondertekend door den beroemden professor Dr. Nicholas Murray Butler, voorzitter, en door een veertigtal andere hoogleraren, waarin zij uiting geven aan hun gevoel van onbehaaglijkheid dat de houding der regeering in deze netelige aangelegenheid bij hen heeft opgewekt.

Wel noemt het bekende Am. weekblad *The Chronicle* van 25 Dec. ll. in een heftig artikel het manifest „superficial, sentimental and embodying errors of statements and of figures”, terwijl het blad meent, dat de overgrootte meerderheid in de V. S. de politiek der regeering steunt; maar of dit zoo is, mag worden betwijfeld en moet afgewacht worden.

Het verdient in de eerste plaats de aandacht, dat de ondertekenaars in hun land in de eigenlijke binnenlandsche politiek geen rol spelen, doch niettemin, en juist daarom wellicht, wordt door velen aan deze uiting van de meening van een belangrijk deel der intellectueele wereld in de V.S. groote beteekenis gehecht, al zou ook blijkens een bericht van 21 Dec. uit Washington het Manifest in regeeringskringen een onaangenamen indruk gemaakt hebben. President Coolidge toch verklaarde dat de regeering bezig was, „te pogen het vraagstuk op te lossen op een wijze, die dienstig (helpful) zal zijn, niet alleen voor ons zelve, maar ook voor de debiteuren-staten en hij betwijfelde of het optreden der professoren op het oogenblik nuttig (helpful) zou kunnen zijn.”

Daar het Manifest reeds in de bladen *in extenso* gepubliceerd is, kunnen wij hier volstaan met het aanroeren van de voornaamste punten ervan, nl. 1. de voortgang der vredesgedachte sedert Locarno, waar een nieuwe periode is ingeluid die de V.S. naar vermogen, volgens hunne traditie moeten steunen; 2. de regelingen hebben een diep gevoel van onwil tegenover de V.S. doen ontstaan, en de ondertekenaars verlangen een internationale conferentie „in the light of present knowledge”; 3. Amerika trok ten oorlog in zijn eigen belang, in verband met het gevaar van den onbeperkten duikbootoorlog, doch afgescheiden van de vraag op welke mogendheid de schuld aan den oorlog rust, zou een mogelijke overwinning der Centrale mogendheden voor Amerika een bedreiging zijn geweest; 4. De voorschotten, toen ze door het Congres werden gevoteerd, werden niet beschouwd als „business transactions” (hetgeen juist de Amerikaansche ultra's beweren) maar als gemeenschappelijke bijdragen voor een gemeenschappelijk doel; 5. de Staten, die de voorschotten ontvingen, hielpen de V.S. om hun oorlogsdoel te winnen; 6. de getroffen regelingen beteekenen dat de V.S. feitelijk reeds ongeveer \$ 5.489.000.000 hebben geschrapt, wat de schulden van Engeland, Italië, België en Frankrijk (hangende de ratificatie) betreft, hetgeen buitengewoon edelmoedig zou zijn, ware

¹⁾ Zie E.S.-B. van 26 Mei 1926.

²⁾ Dit bedrag is \$ 13.000 hooger dan de gezamenlijke hoofdsommen en interesten, doordien de eindbedragen naar boven afgerond zijn.

het niet, dat juist die schulden in het oog gevat moeten worden die werden aangegaan gedurende het jaar na Amerika's oorlogsverklaring, toen het de legers dier landen waren, die alleen den vijand in toom hielden, na Ruslands afval. Hadden de West-Europeesche Verbonden, na deze opperste crisis, het leven hunner soldaten gespaard, Amerika's oorlog, zoowel als de hunne zou verloren zijn geweest; 7. Engeland verdient bijzondere consideratie omdat het van Amerika geleende gelden aan andere landen o.a. Frankrijk en Italië had voorgeschoten, terwijl het bereid is die schulden te schrappen naar rato van hetgeen Amerika aan Engeland zou kwijtschelden; 8. Amerika mag op den duur niet onverschillig zijn voor den groeienden afkeer, waarmede het in Europa beschouwd wordt. Iedere week brengt nieuwe bewijzen, dat Amerika's aandrang in Europa een gevoel van haat doet ontstaan „which European countries are finding means to ally among themselves to be squarely concentrated against us.” Reeds worden internationale trusts tegen de V. S. gevormd en wijst men er op dat de herstelbetalingen die Duitsland voor drie generaties in financieele slavernij (bondage) zullen houden, noodig zijn om de Verbonden in staat te stellen, Amerika te betalen. Een anti-Amerikaansche coalitie zou voor Europa van nut kunnen wèzen, maar voor de Vereenigde Staten?

II.

Voor de eerste maal zien wij hier in dit Manifest, dat in de Vereenigde Staten groot opzien gebaard heeft, al de argumenten bijeen die in Europa sedert jaren tegen de steiloorige Shylock-politiek van Washington zijn aangevoerd.

Jarenlang hebben die argumenten, voor zooverre ze al in Amerika doordrongen, daar weinig of geen indruk gemaakt. De Amerikaansche halsstarrigheid, die nogal eens werd toegeschreven aan Amerikaansche, geheim gehouden verlangens naar Britsch en Fransch gebied in West-Indië, of naar Fransch gebied in Achter-Indië, waar Amerika zich, wat de Rubber-voorziening betreft van de Engelsche en Nederlandsche producenten onafhankelijk zou kunnen maken, kweekte een nauwelijks verholten wantrouwen aan. Dat was des te meer het geval, omdat Amerika het den Europeeschen debiteuren moeilijk maakte, in goederen te betalen uit hoofde van de hooge Amerikaansche tarieven op fabrikaten. Zoo moest zich aan de debiteuren-volkeren wel het denkbeeld opdringen, dat achter dit schijnbare gebrek aan logica iets lag, hetwelk men aan de overzijde „ulterior motives” noemt.

Het meest in het oog springend voor Amerika was echter de hoe langer hoe sterker naar voren komende neiging der vroegere Europeesche strijdenden, om den strijdbijl te begraven, een neiging die in de *Locarno-verdragen* praktische toepassing heeft gevonden en er ongetwijfeld het meest toe bijgedragen heeft, veler oogen in Amerika te openen.

En al heeft nu ook het Manifest te Washington naar het heet, een onaangename indruk gemaakt, en al heeft President Coolidge de boven aangehaalde verklaring afgelegd, toch dient men in de eerste plaats wel in aanmerking te nemen dat het moeilijk van de regeering te verwachten was, dat zij plotseling overstag zou gaan, en in de tweede plaats geven de bevoordingen van President Coolidge's verklaring toch wel duidelijk aan, dat men in hooge regeeringskringen te Washington de beteekenis van het Manifest volstrekt niet onderschat. Integendeel, wanneer men tusschen de regels weet door te lezen, en het twee keer gebruikte woord „helpful” in aanmerking neemt, dan is 's Presidenten terechtwijzing, wel verre van een terugwijzing, eerder gekenmerkt door een met voorzichtigheid en terughouding te kennen gegeven bereidwilligheid om een oplossing te zoeken. Trouwens, men weet in Europa zoo goed als daarginds, dat het *State Department* buitengewoon goed over de publieke opinie in Europa is ingelicht en er de gebeurtenis-

sen met de grootste aandacht volgt. Ook is men er daar volstrekt niet zeker van dat de Tractaten van Washington, waarbij de Japansche bedreiging voorloopig ter zijde gesteld werd, na 1936 (de termijn waarop zij afloopen) hernieuwd zullen worden.¹⁾

Bovendien heeft Engeland, hoewel het de Alliantie met Japan heeft opgezegd, zich volstrekt niet verbonden, die nooit ofte nimmer te zullen hernieuwen. Daarbij komt, dat al stellen zoowel Amerika als Engeland en de Dominions zich nog steeds op een star afwijzend standpunt wat de quaestie der rassen, blank en gekleurd, aangaat, geen sterveling vermag te voorspellen, of dat standpunt *op den duur* houdbaar zal blijken te zijn. Amerika, zoowel als de Dominions — die in dit opzicht één lijn trekken — volstrekt niet zeker van een voor hen gunstige internationale opinie in deze materie, hebben dan ook steeds geweigerd, die quaestie aan het oordeel van het Internationale Hof van Justitie onderworpen te verklaren.

Daarom is het dan ook geenszins uitgesloten dat, naarmate het jaar 1934 nader komt, men te Washington meer water in den wijn der Europeesche schulden zal willen gieten, en ik acht de stelling geenszins gewaagd, dat een Manifest als het onderhavige te Washington niet eens zoo onwelkom is als men het wel wil laten voorkomen, en dat er na verloop van tijd nog wel meer dergelijke Manifesten zullen volgen.

Immers, terwijl de Vereenigde Staten in 1922 het hoogtepunt van hun macht hadden bereikt, omdat zij een schijnbaar hopeloos verdeeld Europa tegenover zich hadden, moeten zij van dat hoogtepunt gaan afdalen naarmate Locarno meer en meer praktische waarde zal erlangen. En zoo dringt zich de overweging meer en meer op, dat allen die in staat zijn mede te werken tot de verwezenlijking van de idealen van Locarno, daardoor tevens Europa nader zullen brengen tot Amerika. Dit laatste land beschouwt, zeer terecht, het in bedwang houden van de Aziatische bedreiging als een quaestie van to be or not to be.²⁾ Mocht Europa, ten einde raad, die bedreiging willen gebruiken om zich van Amerika's financieele boeien te ontdoen, dan zou dat het begin van het einde beteekenen van de wereldpositie niet alleen van Amerika, maar van alle blanke rassen. Dat alles weet men in Amerika zeer goed, hoewel het nog wel eenigen tijd zal duren, voor en alear alle totnogtoe recalitrante senatoren die overtuiging tot de hunne zullen hebben gemaakt.

III.

Het Wallstreet Journal heeft kort geleden een lijst gepubliceerd van verschillende leeningen, die na den oorlog in de Vereenigde Staten aan de markt zijn gebracht ten behoeve van Europeesche regeeringen, gemeenten, banken, nijverheidsondernemingen enz. Ik heb daaruit de hierna volgende tabel getrokken, waaruit blijkt, dat alleen uit hoofde van gelden door Amerikaansche *particuliere beleggers* aan Europa verstrekt, welke een totaal vormen van \$2.400.871.000, indien men voor rente en aflossing gemiddeld 8 pCt. per jaar rekent, een jaarlijksch tribuut van meer dan \$192.000.000 door Europa aan Amerika in den eenen of anderen vorm betaald zal moeten worden, tenzij Europeesche staten en gemeenten het voorbeeld volgen van enkele Amerikaansche staten en gemeenten, die destijds hunne schulden repudieerden.

¹⁾ Art. XIII van de Five Power Treaty van 6 Febr. 1922 zegt, dat het Tractaat van kracht zal blijven tot 31 Dec. 1936 en tenzij een der onderteekenaars 2 jaren van te voren opzegt, het gedurende 2 jaren na opzegging van kracht blijft. Na die opzegging zullen de mogendheden binnen 1 jaar opnieuw conferereen.

²⁾ „Where the Japanese come, we go” verklaarde kort geleden een Amerikaansch auteur, die in het Verre Westen had ervaren wat zelfs een beginnende Japansche invasie beteekent.

<i>Oostenrijk.</i>		
Regeering.....	\$ 25.000.000	
Provincies en Gemeenten	" 35.000.000	\$ 60.000.000
<i>België.</i>		
Regeering.....	\$ 260.000.000	
Industrie	" 10.000.000	" 270.000.000
<i>Tsjecho-Slovakije.</i>		
Regeering.....	\$ 48.000.000	
Gemeenten	" 9.000.000	" 57.000.000
<i>Denemarken.</i>		
Regeering.....	\$ 56.500.000	
Gemeenten	" 37.000.000	
Banken etc.	" 14.000.000	" 107.500.000
<i>Finland.</i>		
Regeering.....	\$ 20.000.000	
Gemeenten	" 17.000.000	
Industrie etc.	" 12.000.000	" 49.000.000
<i>Frankrijk.</i>		
Regeering.....	\$ 300.000.000	
Gemeenten en Provincies.	" 76.000.000	
Spoorwegen	" 95.000.000	
Stoomvaart	" 10.000.000	" 481.000.000
<i>Duitschland.</i>		
Regeering.....	\$ 110.000.000	
Beieren	" 15.000.000	
Saksen	" 30.000.000	
Gemeenten	" 169.900.000	
Banken	" 33.600.000	
Div. Ind. Ond.	" 115.000.000	
Stoomv.....	" 6.500.000	
Handel (Tietz).....	" 3.000.000	
Kath. Inst. Beieren	" 8.000.000	" 491.000.000
<i>Groot-Brittannië.</i>		
Regeering.....	\$ 291.966.000	" 291.966.000
<i>Griekenland.</i>		
Regeering.....	\$ 11.000.000	" 11.000.000
<i>Hongarije.</i>		
Regeering.....	\$ 12.000.000	
Gemeenten	" 10.000.000	
Diversen	" 3.000.000	" 25.000.000
<i>Italië.</i>		
Regeering.....	\$ 100.000.000	
Banken	" 20.000.000	" 120.000.000
<i>Nederland.</i>		
Regeering.....	\$ 58.000.000	
Gemeenten	" 6.000.000	" 64.000.000
<i>Noorwegen.</i>		
Regeering.....	\$ 93.000.000	
Gemeenten	" 30.000.000	" 123.000.000
<i>Polen.</i>		
Regeering.....	\$ 58.075.000	" 58.075.000
<i>Joego Slavië.</i>		
Regeering.....	\$ 25.000.000	" 25.000.000
<i>Zweden.</i>		
Regeering.....	\$ 55.000.000	" 55.000.000
<i>Zwitserland.</i>		
Regeering.....	\$ 85.000.000	
Gemeenten	" 6.000.000	" 91.000.000
Diversen	"	" 21.330.000
Totaal.....	\$	\$ 2.400.871.000

IV.

Dit zijn zeker geweldige cijfers, en wanneer men daar nog bij optelt de nog grootere bedragen, die van staat tot staat door Europeesche staten aan Amerika voor rente en aflossing moeten worden opgebracht, dan komt men tot een totaal van meer dan 500 miljoen dollar per jaar (Engeland ongeveer 200 miljoen).

Voor al met het oog op de reeds in een voorafgaand hoofdstuk kort aangeduide Amerikaansche tarieven, wint dat cijfer aan beteekenis. Intusschen importeerden de V. S. in 1925 uit Europa diverse goederen (edele metalen buiten beschouwing gelaten), ter waarde van \$ 1.238.180.842, zoodat het niet opgaat, te beweren, dat Amerika Europa geheel belet in goederen te betalen.

Het verdient verder de aandacht, dat van de in 1925 blijkens de officieele Amerikaansche statistieken

uit Europa ingevoerde goederen (geene edele metalen) ter waarde van \$ 1.238.180.842 niet minder dan 37 pCt. vrij van invoerrecht was:

	Vrij	Belast	Totaal
Engeland	\$ 190.506.257	\$ 222.198.278	\$ 412.704.535
Duitschland	" 55.435.898	" 108.814.610	" 164.250.508
Frankrijk	" 44.293.532	" 113.139.029	" 157.432.561
Italië	" 30.679.862	" 71.525.068	" 102.204.930
Nederland	" 27.380.313	" 65.158.579	" 92.538.892
België	" 18.351.703	" 50.667.334	" 69.019.037
Zweden	" 32.096.841	" 8.936.569	" 41.033.410
Zwitserland	" 3.646.333	" 36.620.868	" 40.267.201
Spanje	" 12.302.817	" 20.494.913	" 32.797.730
Griekenland	" 2.106.971	" 24.079.529	" 26.186.500
Noorwegen	" 10.019.657	" 13.269.427	" 23.289.084
Tsjecho-Slov.	" 1.579.096	" 21.258.725	" 22.837.821
Europ. Rusland	" 7.780.281	" 5.124.450	" 12.904.731
Europ. Turkije	" 1.903.322	" 3.699.061	" 5.602.383
Div. landen	" 20.711.062	" 14.400.457	" 35.111.519
	\$ 458.793.945	\$ 779.386.897	\$ 1.238.180.842

Verder dient in aanmerking genomen te worden, dat Amerika in hetzelfde jaar aan Europa goederen leverde ter waarde van \$ 2.575.671.130, zoodat men, den geheelen toestand in debet en credit uitdrukken, zou komen tot het volgende: Europa debet

voor Rente en Afl. . . \$ 500.000.000
 „ Importen \$ 2.575.671.130

Totaal \$ 3.075.671.130
 waartegen slechts in het credit zou-

den komen \$ 1.238.180.842
 voor aan Amerika geleverde goederen, benevens o.a. de in Europa bestede gelden van Amerikaansche toeristen ad pl.m. \$ 350.000.000 en rente van (bijv. door Nederland) teruggekochte obligaties. Het saldo kan op tal van manieren worden aangezuiverd, en wel in de eerste plaats door de goederen en edele metalen, die Amerika uit Europa en uit landen buiten Europa importeert,¹⁾ en die op hun beurt Europeesche fabrieken enz. afnemen. Zoo importeerde Amerika (in 1925):

uit Azië	voor \$ 1.329.125.947
„ Australië, Afrika, enz. . .	„ 159.951.793
„ N.-Amer. (Canada, W.-Ind.)	„ 497.551.518
„ Zuid-Amerika en Mexico .	„ 1.001.779.163

Totaal \$ 2.988.408.421

Naar die landen exporteerde Amerika in 1925 voor een waarde van \$ 2.243.051.305.

Het is uiteraard onmogelijk een schatting te maken van het deel van het import-surplus, hetwelk direct of indirect voor Europeesche rekening zou komen. Maar wel ligt de gissing voor de hand, dat dat bedrag waarschijnlijk niet voldoende zal zijn. Integendeel, te rekenen naar het feit, dat Amerika nog steeds leeningen aan Europa blijft verstrekken, zou men allicht tot de conclusie moeten komen, dat zulks volstrekt niet het geval is, en dat alles bij elkander genomen Europa voor zijn teveel aan importen aldoor aan Amerika in den vorm van leeningen betaalt.²⁾ Tenzij Europa en de Europeesche koloniën en bezittingen

¹⁾ In dit verband verdient het de aandacht, dat de V. S. in 1925 meer goud naar Europa exporteerden dan zij van daar ontvingen, en wel in verband met Duitschlands terugkeer tot den gouden standaard.

²⁾ Blijkens de Fin. Times van 4 Jan. jl. heeft Dr. Winkler, Vice-President van „Moody's Investors' Service" dezer dagen eenige cijfers gepubliceerd, waaruit blijkt, dat alleen in 1926 voor \$ 1.906.705.000 niet alleen aan publieke inschrijvingen (hiertoe worden denklijk die bedoeld, welke ook in Europa voor een deel aan de markt zijn gebracht, zooals ettelijke Belgische, Duitse e.a. leeningen) maar ook bij particulieren in de Amerikaansche markt door beleggers geplaatst zijn. Daarvan gingen 43 pCt. of \$ 812.632.980 naar Europa (waarvan meer dan de helft naar Duitschland).

Volgens Dr. W. bezit Amerika thans voor een totaal van \$ 13.000.000.000 aan buitenlandsche fondsen, grootendeels na den oorlog gecreëerd, waarvan in Latijnsch Amerika 36 pCt., in Europa 29 pCt., in Canada 26 pCt. Daaruit zou blijken, dat Europa's percentage, hetwelk in 1926 43 pCt. van alle uitgiffen bedroeg, aan het toenemen is.

nog geheel ongekende bronnen van welvaart aanhoren, ¹⁾ lijkt het wel duidelijk, dat men op den duur op de eene of andere wijze vast zal loopen.

Ook is het niet mogelijk de winst te schatten, die op Europa's exporten gemaakt wordt.

Het gevolg zal zoowel voor de Vereenigde Staten als voor Europa niet anders dan funest kunnen zijn, al spelen Amerika's exporten voor de geheele huishouding der V. S. niet een zóó overwegende rol als Europa's exporten voor die van Europa.

Maar dat beide op elkander aangewezen zijn, en de welvaart van de V. S. nauw samenhangt met de verdere ontwikkeling van de toestanden in Europa, moet wel in Amerika duidelijk zijn geworden.

Zoowel staatkundig als economisch zijn beide door allerlei wisselwerkingen zeer nauw aan elkander verbonden, en daarom is het te hopen, dat het hier besproken Manifest uit Columbia door talrijke andere zal worden gevolgd.

H. DUNLOP.

Den Haag, 11 Januari 1927.

EENIGE BESCHOUWINGEN OVER KOLEN.

Onze medewerker voor kolen schrijft ons:

Voor ons artikel is het afgelopen jaar een van de belangrijkste geweest, die opgeteekend staan.

Op 1 Mei toch brak de zoo lang gevreesde staking uit in de kolengebieden van Wales, Engeland en Schotland, welke de Koninklijke Commissie, ondanks haar unaniem rapport, niet had vermogen af te wenden. Men kent de voorgeschiedenis: de nationale loonovereenkomst van 1924 verhoogde, onder den druk van door de Roerbezetting ontstane welvaart in de Engelsche mijnindustrie de loonen boven de grens van de overeenkomst van 1921, die zich de mijnwerkers hadden laten opleggen na een staking van 13 weken. Toen, onder de werking van de hogere loonen, de winning van kolen in 1925 onloonend begon te worden, gezien de lagere marktwaarde van het gewonnen product, deelden de mijneigenaars omstreeks Juni van dat jaar mede, dat zij de 1924-loonovereenkomst wenschten te beëindigen. De mijnwerkers wenschten daarop niet in te gaan en zouden tegen 1 Augustus 1925 in staking zijn gegaan, ware het niet, dat de Regeering, vermoedelijk door de bedreiging van een algemeene staking-uit-sympathie, op het laatste oogenblik dat had weten te voorkomen door een aanbod van geldelijken steun gedurende 9 maanden aan de industrie, opdat men in staat zou zijn, een volledig inzicht te verkrijgen in haren toestand. De Commissie bovengenoemd beval aan in de eerste plaats: Geen verlenging van de subsidie. Verder zou de algemeene duur van den werkdag onveranderd blijven met de vrijheid aan werknemerszijde iets langer te werken met overeenkomstig mindere loonsverlaging dan voor de bestbetaalde mijnwerkers in het algemeen was voorzien. De Regeering verklaarde in Maart 1926 het rapport van de Coal Commission te aanvaarden en wel zulke wettelijke maatregelen te zullen voorstellen als noodig zouden zijn om de aanbevelingen der Commissie kracht bij te zetten, mits de eigenaars en de mijnwerkers gezegd Rapport evenzeer aanvaardden en zich verbonden de industrie voort te zetten op basis van de aanbevelingen. Zelfs deed de Regeering haar beidverklaring vergezeld gaan van de toezegging aan den Voorzitter van de Miners' Federation, te willen overwegen, welke tijdelijke, geldelijke hulp zij zou kunnen verleen om de scherpe kanten van den overgangstoestand weg te nemen, alles mits overeenstemming werd bereikt vóór 1 Mei.

Ofschón de eigenaars in April in hoofdzaak bereid bleken, de maatregelen na te leven, die het Parlement

¹⁾ Inderdaad heeft reeds de Rubbercultuur gedeeltelijk een onverwachte uitkomst gebracht. De V. S. hebben daarvan verleden jaar vermoedelijk 360.000 ton verbruikt, ter waarde van ongeveer \$ 400.000.000, waarvan het grootste gedeelte aan Britsche en Nederl. producenten ten goede kwam.

hun zou willen opleggen, mits in de loonquaestie nationale onderhandelingen werden geopend en de bepaling van het minimum percentage, dat boven de districtsbasis moet worden betaald, aan de districtsverenigingen werd overgelaten, kwam er geen overeenstemming, omdat de Miners' Federation verklaarde, dat districtsonderhandelingen tot dit doeleinde een onoverkomelijk bezwaar zouden vormen voor een vriendschappelijke oplossing. Op 30 April, den laatsten dag van de subsidie, die aan de natie £ 23 miljoen had gekost, bleek er geen overeenkomst mogelijk te zijn en maakten de eigenaars op de mijn-emplacements de voorwaarden bekend, waarop van 1 Mei af de menschen aan het werk konden gaan. Dezen weigerden te treden in eenige reductie van het loon, noch in eenige verlenging van den werkdag. De staking in de mijnen was compleet. Om de kans op de overwinning kracht bij te zetten — misschien ook met de gedachte de ontwrichting van het maatschappelijke leven zoo kort mogelijk te doen zijn — besloot de Algemeene Raad van het Vakvereenigingscongres een algemeene staking af te kondigen, in te gaan op 3 Mei. Deze geweldmaatregel, door velen aangezien als een aanslag op de geregelde samenleving en door sommige vooraanstaande arbeidersleiders afgekeurd, leidde tot niets, tenzij om aangetoond te krijgen, dat de maatschappij de blufferij van den machtigen arm zat begint te worden. De mijnwerkers zijn er niet door geholpen geworden en de Vakverenigingen hebben er een gedeelte van hun prestige door verloren.

De staking heeft in vollen omvang geduurd tot 1 November, toen vertegenwoordigers van de meerderheid der mijnwerkers in Nottinghamshire besloten te trachten een aparten vrede te sluiten. Daarna kwam snel het verloop. Den 10den November waren er reeds 320.000 mijnwerkers op eigen gelegenheid aan den gang gegaan en den 13den dier maand besloot een conferentie van gedelegeerden van de Miners' Federation, den districtsverenigingen aan te bevelen, de voorwaarden van de Regeering aan te nemen. Den 1sten December was het werk in de mijnen vrijwel algemeen hervat. De werktijd in Engeland is nu bepaald op 8 uur per dag, waarop alleen de houwers — althans in de Northcountry — een uitzondering maken, die 7½ uur werken.

De gevolgen nu van de staking voor de mijnindustrie moeten niet te tragisch worden opgenomen. Zeker zijn er voor de allernaaste toekomst afzetkansen verloren gegaan. Afzetgebieden echter genee. Zoodra de leveringscontracten met de Duitschers en anderen gemaakt, zullen zijn afgelopen, is het weer de oude toestand: „the best man wins”. Daarbij speelt ook de kwaliteit van de Engelsche kolen een rol. Er wordt wel eens van een vooroordeel tegen Duitsche kolen — omdat ze Duitsch zijn, gesproken. Wij gelooven daar niet aan. Bij open en eerlijke mededinging weten we van geen afnemers waar ook, die, alles gelijk zijnde, Duitsche kolen niet even graag nemen als Engelsche. Gewoonlijk evenwel is niet alles gelijk. Bij Duitsche kolen of derivaten weet de koper hoogst zelden, van welke mijn of mijnen hij zijn waar krijgt. Er is geen continuïteit van kwaliteit. De algemeene klacht is, dat men heeft te nemen wat gezonden wordt. Al zijn de meevallers in de meerderheid, toch wenscht de afnemer zekerheid, die van Duitsche zijde nu eenmaal door het gevolgde systeem — alle mijnen moeten leven — niet te geven is. In Engeland koopt men van een bepaalde mijn en weet wat men krijgt, behoudens gradueele verschillen, omdat kolen nu eenmaal geen fabrikaat, doch een natuurproduct zijn.

Het land heeft gedurende de laatste maanden der staking voor ruim £ 8 miljoen per maand aan kolen ingevoerd. Het totale invoersaldo voor de eerste elf maanden, dus tot het oogenblik, waarop de staking afgelopen was, bedroeg £ 413 miljoen, d.i. het verschil tusschen invoeren en uitvoeren. Het overeenkomstige cijfer voor 1925 bedroeg £ 341 miljoen. Dit

wordt begrijpelijk, wanneer men weet, dat van Januari tot November 1925, 64 miljoen tons kolen, cokes en briketten werd uitgevoerd, terwijl slechts 27 miljoen tons overzee gezonden werden van Januari tot November 1926. Over het geheele jaar berekend, bedroeg de totale kolen-, cokes- en brikettenuitvoer ca. 28 miljoen tons en over 1925 70 miljoen tons.

Wanneer de eigenaars een verzoeningsgezinde politiek volgen en door wat breed te zijn, bewerken, dat het land niet in een nabije toekomst opnieuw voor een economischen strijd van zulke afmetingen wordt geplaatst, gaat de kolenindustrie er een goeden tijd tegemoet. De arbeidstijd is over het algemeen met een half uur verlengd en de loonen zijn omlaag gaande. De prestatie per hoofd per dag was bevredigend en bedraagt alweer bijna 1 ton, d.i. bijna het cijfer van 1913. In Duitschland daarentegen hebben de loonen een stijgende tendens en ten slotte betaalt de Britsche mijn eigenaar minder aan sociale lasten dan z'n Duitse confrater.

In Duitschland een beeld, in elk opzicht afwijkend van het voorafgaande. De vooruitzichten, zelfs in den aanvang van de stoppage in Engeland, waren troosteloos. Vele miljoenen tonnen kolen opgeslagen aan de mijnen; honderdduizenden tonnen cokes en briketten deelden het lot van de kolen en waren bij de overal achteruitgaande vraag naar brandstof vrijwel onverkoopt tegen iets, dat ook maar eenigszins op marktwaarde geleek. In den beginne volgde het verkoopkantoor van de Westfaalsche mijnen in Essen, het Kolensyndicaat, de onzes bescheiden inziens eenig juiste methode van te trachten zoo groot mogelijke afzet te krijgen. In zijn prijspolitiek was het uitermate vrijgevig. De eerste taak was: „Absatz schaffen”, opdat we niet, wanneer de staking voorbij is, nog steeds met een gedeelte onzer opslagkolen zitten. De bedillers van het Syndicaat behoorden te bedenken, dat het al achteraf-gepraat is door te beweren, dat veel meer geld uit de staking ware te halen geweest. Dezelfde critici zouden de eersten zijn geweest met verwijten te komen, indien men niet eens alle „Halden”-kolen kwijt ware geweest, wanneer de staking in Engeland nu eens twee maanden in plaats van zeven maanden had geduurd. Bedoelde taktiek heeft het Syndicaat consequent volgehouden, ook toen de opgeslagen kolen en cokes aan den man waren gebracht. Langlopende contracten ging het aan tegen lage prijzen, liever dan kortlopende verplichtingen tegen hooge prijzen. Dat het zich ten leste „oververkochte” heeft en tijdelijk alle aanbiedingen voor kolen ten uitvoer — zelfs naar ons land — heeft moeten staken, is te betreuren, maar dat doet niets af aan de juistheid van zijn zienswijze.

De productie werd op krachtadige wijze bevorderd. De volgende cijfers geven een beeld:

	kolen in miljoenen tons,	cokes in miljoenen tons,	bruinkool in miljoenen tons
1913	141	32	87
1924	119	24	124
1925	133	27	140
1926	144	25	138

De cijfers voor 1913 hebben op die kolengebieden betrekking, welke ook binnen de nieuwe grenzen voor Duitschland zijn behouden gebleven. De oorspronkelijke cijfers waren natuurlijk grooter. Voor kolen alleen bedroeg het cijfer 190 miljoen tons. Door de voorgenomen rationalisatie, die nog niet eens ten volle is doorgevoerd, is de praestatie per mijnwerker per dag sterk naar boven gegaan en ze steekt vooral voor Silezië (1305 KG.) en de Roer (1141 KG.) gunstig af bij die van andere landen. Alle mijnbouwgebieden in Duitschland, behalve Saksen, hebben thans een grootere productie per capita per dag dan vóór den oorlog, ofschoon (omdat?) de werkdag 8 uur in plaats van 8½ uur bedraagt. De voortbrenging geschiedt thans grootelijks langs mechanischen weg. Ongeveer de helft van alle kolen in het Roergebied

wordt tegenwoordig machinaal gewonnen, terwijl in 1913 de zoo gedolven kolen slechts 5 pCt. van het totaal uitmaakten.

De ontwikkeling van de kolenvoortbrenging is ongetwijfeld van groot belang geweest voor de Duitse handelsbalans en voor den terugkeer tot gezonde economische verhoudingen in het land. Naast de bruinkolenwinning, die de laatste jaren in Duitschland, zeer ten nadeele van de kolen, zoo'n groote vlucht genomen heeft, is er de turfindustrie aan het opkomen. Men is er reeds toe overgegaan om de turf te briketteeren, ten einde het overtollige water kwijt te raken. De stookwaarde van zoo'n briket bedraagt ongeveer 3700 calorieën, vergeleken met 42/4500 voor bruinkoolbriketten. Op bescheiden schaal worden ze hier en daar voor stoomontwikkeling gebruikt — zonder groot succes evenwel.

In Frankrijk, waar de kolenwinning eigenlijk eerst in 1880 krachtig ter hand werd genomen, gaat het met de productie weer bergopwaarts, sinds deze door oorlogsdaden onderbroken werd. In 1913 bedroeg de productie ruim 40 miljoen tons. Dit totaal werd eerst weer bereikt in 1923. In 1924 bedroeg ze 45 miljoen tons. Hiervan dienen afgetrokken de Lotharingsche kolen, die vóór den oorlog niet bij Frankrijk telden. Toch blijft de productie dat jaar iets boven de 1913-productie voor dezelfde gebieden. In 1925 beliep het totale Fransche productiecijfer voor alle gebieden 48 miljoen tons. Hierbij komen ruim 3 miljoen tons cokes. Over 1926 bedraagt de geschatte productie 51 miljoen tons, d.i. ca. 25 pCt. meer dan over het laatste vóóroorlogse jaar. Buitendien bedraagt de invoer van kolen in Frankrijk ongeveer 25 miljoen tons per jaar, zoodat dat land een jaarlijksch verbruik laat zien van 76 miljoen — 4 miljoen uitvoer = 72 miljoen tons ongeveer, waarbij komen de miljoenen P.K., die het uit z'n barrages haalt, waarover te dezer plaatse in een vorig artikel gesproken werd.

In België heeft de totale productie van kolen — stoomkolen en anthraciet — bedragen ca. 27 miljoen tons. Merkwaardig is het in den zomer van 1926 genomen besluit van de Regeering om een exportverbod voor kolen af te kondigen. Men was bevreesd, door de groote vraag naar kolen van Engeland en Ierland, niet genoeg kolen in het eigen land te houden, ofschoon de invoer van Duitschland en Frankrijk in het land nooit geheel opgehouden heeft.

Op het laatst van de staking heeft ook Amerika weer beteekenis voor de kolenverzorging van ons land gehad. Toen het met Duitse kolen en ook met Hollandsche dreigde spaak te loopen, hebben sommige groothandelaren in ons land, naar we hebben kunnen constateeren, den moed gehad Amerikaansche vetkolen te koopen. Ze hebben, naar we hooren, niet veel plezier van hun ondernemingszin beleefd, daar de meeste ladingen hier aankwamen toen de markt in elkaar gezakt was. De hier bedoelde kolen moeten ongeveer f 35,— de ton c.i.f. Rotterdam gekost hebben, wat in hoofdzaak te wijten is aan de toen sterk opgelopen vrachten.

Amerika heeft uiteraard zijn aandeel gehad in de voorziening van Engeland met kolen. Gedurende de eerste elf maanden van 1926 hebben de Vereenigde Staten 27 miljoen tons uitgevoerd, tegenover slechts 14 miljoen tons in 1925. Ruim 12 miljoen ging naar Europa tegen ongeveer 1 miljoen tons in 1925. Ook in Amerika is de stijging van de productie markt geweest. Van 1 Januari tot 25 December, de periode waarover de cijfers gepubliceerd zijn, beliep de productie 568 miljoen tons, waarbij komen 83 miljoen tons anthraciet en 11 miljoen tons cokes. De overeenkomstige cijfers voor 1925 bedroegen 512, 61 en 10 miljoen tons.

Zooals men weet, bestaat er een niet geringe kans, dat tegen 1 April a.s. een staking uitbreekt in de vette-kolenmijnen in Amerika uit hoofde van loonquaesties. Dezer dagen zullen de leiders der mijnwer-

kers een conventie te Indianapolis houden, ten einde de eischen te formuleeren. Men gelooft algemeen, dat dezen de menschen zullen adviseeren geen cent minder aan te nemen dan op het oogenblik betaald wordt. In de korte welvaartsperiode, die de Amerikaansche mijnneigenaars gedurende de Engelsche staking gekend hebben, zijn de loonen in de meeste Noord-Amerikaansche gebieden van 20 tot 30 pCt. verhoogd. De non-Union menschen hebben toegestemd in reducties sinds de staking voorbij is, liever dan de kans te loopen geen job te hebben, doch de Unionists onder de mijnwerkers zullen naar sommigen gelooven, voor het behoud van de stakingsloonen een staking aangaan.

De stakingsloonen bedroegen \$ 7,50 minimum voor den ongeschoolden arbeider bij een achturigen werkdag, terwijl de loonen van 1917, die op het oogenblik in de non-Union mijnen betaald worden op ongeveer \$ 5,— per dag neerkomen voor ongeschoolde werklieden. In elk geval zullen, mocht de staking komen, de mijnen met non-Union labour wel aan den gang blijven en dat beteekent, dat 50/60 pCt. van de totale productie ongestoord aan den dag blijft komen. Men mag derhalve aannemen, dat de gevolgen van deze staking, indien zij komt, door Europa niet al te zeer gevoeld zullen worden.

In Spanje heeft de kolenproductie 6½ miljoen tons bedragen. Het moet een groot deel van z'n behoefte importeeren.

Om ten slotte tot ons land te komen. Of de Nederlandsche mijnen heel veel van de staking hebben geprofiteerd is een open vraag, in zoverre dat ze, zooals te doen gebruikelijk, groote leveringsverplichtingen waren aangegaan vóór het uitbreken van de staking. De vaste afnemers, zoowel binnen- als buitenlandsche, plegen telken jare in den tijd tusschen 1 Januari en 1 April — 1 April begint het boekjaar voor den kolenhandel — hun behoeften aan kolen, cokes of briketten contractueel voor een jaar te dekken. Alleen derhalve over wat de mijnen boven en behalve de op de loopende jaarcontracten te leveren hoeveelheden produceerden, kon worden geprofiteerd van de continu stijgende marktprijzen. Dat is natuurlijk geschied en zonder twijfel is het jaar voor de Nederlandsche mijnen, alles bijeen genomen, niet onprofijtelijk geweest. Dit wordt het treffendst geïllustreerd door een opsomming van de prijzen, die voor bunkercolen in de vrije markt in de twee groote Hollandse zeehavens te maken zijn geweest en die min of meer als leidraad hebben gediend bij de bepaling van de prijzen, die de Nederlandsche mijnen voor hare vetkolen en voor wat daarvoor doorgaat, gevraagd hebben, altijd voor zover ze vrije kolen beschikbaar hadden. Deze bunkercolenprijzen f.o.b. Rotterdam en Amsterdam waren als volgt:

1 April	f 9,75
1 Mei	„ 10,75
1 Juni	„ 13,50
1 Juli	„ 16,—
1 Augustus	„ 18,50
1 September	„ 21,50
1 October	„ 27,50
1 November	„ 36,—
1 December	„ 21,—
1 Januari 1927	„ 14,25

Voor de leveranties van bunkercolen geldt stellig in nog sterkere mate wat boven aangevoerd werd voor industriekolen. Het systeem van het aangaan van jaarcontracten voor de levering van bunkercolen in de voornaamste havens der wereld is sinds ruim een kwart eeuw in zwang en op die wijze is een stoomschip, dat in een onzer havens binnenvaalt, bijna steeds gedekt voor zijn eventueel benodigde kolen. Het onredelijke in zulke contracten is de omstandigheid, dat er geen grens gesteld is aan de gedurende den looptijd ervan te leveren hoeveelheid. Weliswaar voorziet een dergelijk „contract” in den regel in een maximum kwantum per boot, doch de leverancier vermag nu eenmaal niet te berekenen, hoeveel maal 's jaars

de reeders, die met hem tot vasten prijs gecontracteerd hebben, hun booten in zijn haven of havens zullen zenden. Dit zoo zijnde, is de leverancier in het onzekere, voor welke hoeveelheid hij zich bij de mijnen dekken moet, die hem *niet* naar gelang van de behoefte tot vasten prijs bedienen, doch die de vastlegging van een kwantum eischen. Natuurlijk is bij den leverancier met zijn zoogenaamde open contracten de toeloop het grootst in tijden van stijging van prijzen en dan — ziende dat de vraag boven het normale stijgt — voelt hij hoe eenzijdig en derhalve onbillijk al zijn leveringscontracten met de reeders — de geregelde lijnen uitgezonderd, die gewoonlijk vaststaande hoeveelheden koopen — zijn. Immers hij, die zich op zijn best gedekt heeft voor de volle 100 pCt. van zijn geschatte behoefte, ziet zich plotseling genoodzaakt, bij te koopen en zulks tot den prijs van den dag, die dan natuurlijk min of meer verwijderd ligt van den prijs zijner leveringscontracten zonder limite. Om al deze redenen zijn de verhalen van de winsten, die de kolenhandelaars gedurende de Engelsche kolenstaking zouden hebben gemaakt, naar het rijk der fabelen te verwijzen.

De productie in Limburg is over 1926 weer sterk uitgezet.

Naar officieuze gegevens zou het totaal der gewonnen kolen 8.850.000 tons bedragen. Dit dekt, quantitief, nog wel niet het geheele Nederlandsche verbruik, doch het zal in het tempo der laatste jaren niet lang meer duren, of we zijn er. Te bedenken is daarbij, dat Nederland nooit geheel op de Limburgsche kolen met uitsluiting van andere kan teren, omdat het percentage magere kolen te groot is.

Het totale verbruik van kolen in Nederland is te taxeeren op om en nabij 12 miljoen tons per jaar, inclusief de 936.000 tons, die als bunkercolen aan Nederlandsche schepen werden geleverd. Voorwaar een hoog cijfer voor een land met een groote 7 miljoen menschen, dat een niet zoo hoog ontwikkelde industrie bezit als België, Duitschland of Engeland.

Tot slot de vraag, wat zal de toekomst aan de kolenindustrie brengen? Naar onze bescheiden meening is er slechts een tijdelijke onderbreking in de chronische overproductie geweest. Er zijn te vele factoren, die remmend werken op het verbruik. In de eerste plaats het streven naar bezuiniging bij het verbruik zelf. Hoe langer hoe meer neemt cokes voor centrale verwarming de plaats in van kolen in den oertoestand. Ook in Engeland — het klassieke land van de open haarden — dringt de overtuiging door, dat het verwende en gevierde zusje gezelligheid een plaatsje bij het vuur zal moeten afstaan aan het stiefzusje zuinigheid. Men is zich bewust van de kapitale vermorsing door de directe wijze van warmtewinning en het kan niet uitblijven of ook daar zal de centrale wijze van warmte-opwekking hoe langer hoe meer aanhangers vinden. Dan is er de verbranding van gepulveriseerde kolen, die door inspuiting in den vuurhaard zonder roosters verbranding vinden en een reusachtigen hittegraad, ca. 1800° Celsius, ontwikkelen. Daar alle onreinigheden in de kolen mede verbranden, beteekent het stelsel een dubbele bezuiniging, nl. grooter nuttig effect en minder kolen. In Amerika en Duitschland worden reeds hier en daar centrales gebouwd, die op deze wijze gaan stoken. Wie weet waar dat proces nog heenvoert.

Over de mededingers van kolen als ontwikkelaars van warmte-energie spraken we in vorige opstellen reeds. Zelfs in ons vlakke land wordt de mogelijkheid van het bouwen van waterkrachtcentrales bestudeerd met het doel, tot een economische electriciteitsvoorziening van het land te geraken. Kortom, alles wijst erop, dat er in het wereldbestel niet meer die groote plaats voor kolen beschikbaar is, die tot voor een tiental jaren ieder nog begrijpelijk vond.

Het Bergius-procédé, waarbij kolen in vloeibare

brandstof worden omgezet, kan een uitwerking in tegenovergestelde richting hebben; indien de proeven gelukken, is er door de vloeibaarheid een deugdelijker wapen geschapen in den strijd tegen die andere vloeibare brandstof, de ruwe olie. De wapenen waarmee de beide tegenstanders elkaar kunnen te lijf gaan, zijn dan ten minste gelijk. Het zou kunnen zijn, dat er op die wijze een groote, nooit gedachte vraag naar kolen ontstaat, doch dit alles is speculatie en het ligt, naar ons beste weten, nog niet binnen het bereik der werkelijkheid.

Een betrekkelijk snelle terugkeer van de thans geldende prijzen tot die van vóór de staking zal aantoonen, dat het bovengezegde in hoofdzaak juist is — tenzij... de industrie zich aaneensluit en zich beperkingen oplegt, zooals andere industrieën dat den laatsten tijd te zien geven of — tenzij groote stakingen of uitsluitingen het geregelde voortbrengingsproces op onnatuurlijke wijze komen onderbreken.

De kolenproductie van de wereld heeft ruw gerekend ongeveer het cijfer van 1913 bereikt. Toen geen vloeibare oliebrandstof en barrages op iets van de schaal van tegenwoordig, de pulverisatie nog in de proefstadia en alleen in de Vereenigde Staten, en bruinkolen voor industriele warmte-ontwikkeling nog weinig toegepast! Dit alles wel beschouwd, moet het verwondering wekken, dat het uit dezen hoofde te verwachten overschot nog telkens nieuwe afnemers vindt. In zekeren zin een hoopvolle omstandigheid, waaruit besloten mag worden, dat er, waar en hoe dan ook, compensatie gevonden wordt voor de uit bekende oorzaken ontstane vermindering van vraag. Een Duitsch econoom, Dr. Hirsch, heeft becijferd, in welke verhouding de verschillende warmtevoortbrengers bijdragen tot de totale krachtproductie. Volgens hem als volgt: kolen 61 pCt., hout 18 pCt., waterkracht 9 pCt., vloeibare brandstof (olie) 7 pCt., wind, turf en natuurlijke gassen 5 pCt.

DE VERLAGING VAN HET DUITSCHE DISCONTO.

Rectificatie. In het artikel „De verlaging van het Duitse disconto” in het nummer van 26 Januari jl. staan onder de landen wier Centrale Bank in het laatste half jaar tot discontoverlaging zijn overgegaan ook Letland en Indië genoemd. Dit berust op een vergissing. In plaats van Letland leze men *Estland*, terwijl Britsch-Indië — waar het disconto na een aanvankelijke verlaging op 1 en 15 Januari jl. wederom verhoogd werd — dient te vervallen.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE HANDEL OP RUSLAND DOOR DE STATEN DER VOORMALIGE OOSTENRIJK-HONGAARSCHER MONARCHIE.

Dr. R. Kerschagl te Weenen schrijft ons:

Voor de ontwikkeling van den handel op Rusland door de staten der voormalige Oostenrijk-Hongaarsche monarchie waren van nature drie omstandigheden van bijzondere beteekenis. Deze omstandigheden hebben den buitenlandschen handel met Rusland in den laatsten tijd over het algemeen zeer karakteristiek beïnvloed.

De eerste factor, die overigens gemakkelijk te voorzien was, bestond in het feit, dat de Russische buitenlandsche handel, zolang hem geen groote credieten op langen termijn ter beschikking stonden, wel gedwongen was om in- en uitvoer met elkaar in evenwicht te brengen. Zodoende kon er over het algemeen van een werkelijken opbloei geen sprake zijn. De totale buitenlandsche handel van Rusland bedraagt dan ook volgens de officieele Russische statistieken ongeveer $\frac{1}{4}$ van den uitvoer van vóór den oorlog en ongeveer $\frac{1}{3}$ van den voormaligen invoer. Daarbij dient men nog in aanmerking te nemen, dat de huidige invoercijfers relatief veel te hoog zijn, aangezien de Russische statistiek uit den tijd van vóór

den oorlog niet het *totaal* der ingevoerde goederen omvatte, iets wat heden ten dage door de strenge staatscontrole op den invoer wel degelijk het geval schijnt. De credieten, die door de afzonderlijke staten aan Rusland verleend zijn, hebben dan ook in hoofdzaak tot gevolg gehad, dat de invoer in Rusland zoo doelmatig mogelijk kon plaats vinden, onafhankelijk van de aan seizoenschommelingen onderhevige resultaten van den oogenblikkelijken uitvoer. Zij hebben echter het *totale* uitvoercontingent niet aanmerkelijk verhoogd.

Het tweede en waarschijnlijk gewichtigste verschijnsel is, dat de Russische sovjet-republiek in den laatsten tijd, ongeveer sinds begin 1926, systematisch haar totalen invoer uit Duitschland schijnt te betrekken, dat zij derhalve het Duitse Rijk in zekeren zin als haar Midden-Europeeschen agent beschouwt. Ja zelfs koopen en verkoopen de in Duitschland gevestigde Russische export- en importzaken thans in de staten van de vroegere Hongaarsche monarchie die goederen, welke vroeger door de in deze staten gevestigde firma's en handelsvertegenwoordigers direct werden verhandeld. De oorzaak hiervan ligt ten deele in den goedkooperen arbeid van een centrale organisatie tegenover de vroeger vaak al te groote versnippering. Voorts heeft Duitschland weliswaar geen langdurige credieten verleend, doch de staat en de diverse landen hebben een aanzienlijk deel van de garantie in den vorm van een credietverzekering der exporten naar Rusland overgenomen. Het feit, dat in de laatste twee jaren zeer veel buitenlandsch geld in Duitschland is binnengestroomd; heeft dit land in staat gesteld, credieten te verlenen, die weliswaar niet direct langdurig kunnen heeten, maar die toch vaak een looptijd hebben van twee à drie jaren. Het valt nauwelijks te betwijfelen, dat langs dezen weg indirect een soort credietverleening aan Rusland heeft plaats gevonden met behulp van Engelsche, Amerikaansche en andere gelden.

Het derde belangrijke punt, dat in verband met den handel op Rusland van invloed is, volgt uit het feit, dat een wezenlijke verbetering van het economisch leven in het binnenland slechts dan mogelijk zou zijn, wanneer werkelijk groote kapitalen van vele honderden millioenen dollars in Rusland belegd werden. Twee redenen zijn hiervoor aan te wijzen. In de eerste plaats, omdat de tegenwaarde van den Russischen uitvoer bijna uitsluitend bestaat uit granen, ruwe oliën en mineralen en een vermeerdering van deze productie slechts mogelijk zou zijn met behulp van groote en langdurige beleggingen. De tweede reden is, dat de weinig gunstige ontwikkeling van den Russischen uitvoer voor een belangrijk deel is te wijten aan het feit, dat het verkeerswezen van Rusland en in het bijzonder de spoorwegen zich in een toestand bevinden, die dagelijks slechter wordt. Het komt herhaaldelijk voor, dat een verbinding, die snel genoeg en een laadruimte, die groot genoeg is, eenvoudig ontbreken. Geweldige kapitalen zouden echter noodig zijn om het geheele Russische spoorwegnet slechts in een half voldoende toestand te brengen en zoo mogelijk nog eenige nieuwe verbindingen in het leven te roepen.

Vooral in Oostenrijk heeft men zich aanvankelijk heel wat van den handel op Rusland voorgesteld en in vele kringen daarvan zelfs een succesvolle bestrijding verwacht van een groot deel der heerschende industriele afzetcrisis. De in dit opzicht gekoesterde verwachtingen kwamen vooral tot uitdrukking in de besluiten van de Oostenrijksche Nationale Bank van 25 November 1925, waarbij deze besloot over te gaan tot het opnemen ter beleening van vreemde warenwissels met een looptijd van niet meer dan zes maanden, luidende in schillings of vreemde valuta. Het plan was van niemand minder afkomstig dan van Dr. Reisch, President van de Nationale Bank. De getroffen maatregel zou de handelsbanken in staat stellen, industriele credieten voor zaken op Rusland in groote

bedragen ter beschikking te stellen, aangezien zij door de mogelijkheid om deze wissels te beleenen voor het grootste gedeelte bevrijd zouden zijn van de zorg voor hun liquiditeit. Aanvankelijk scheen het ook, dat een niet onaanzienlijke verbetering in de handelsbetrekkingen van Oostenrijk met Rusland zou intreden. Onderstaande tabel toont de resultaten van den buitenlandschen handel van Oostenrijk met Rusland.

	Invoer naar Oostenrijk uit Rusland in 1000 Sch.	Uitvoer uit Oostenrijk naar Rusland in 1000 Sch.
1924	10.932 (0,3 %)	17.945 (0,9 %)
1925	9.357 (0,3 %)	38.673 (2 %)
1e halfjaar 1926..	2.613	25.321
Juli " ..	449	3.408
Augustus " ..	375	1.681
September " ..	339	1.806
3e kwartaal 1926..	1.163	6.895
1e tot 3e kwart. 1926	3.776	32.216

Ook in het eerste halfjaar van 1926 scheen de handel met Rusland eerder in versterkte mate toe te zullen nemen, toen ongeveer in het begin van het derde kwartaal van 1926 evenals in de overige staten een zichtbare achteruitgang intrad, die ongetwijfeld in hoofzaak voortvloeide uit de nieuwe, minder gunstige exportmogelijkheden van Rusland. Op dit oogenblik begon in Oostenrijk een sterke propaganda ten gunste van een credietverzekering voor den handel op Rusland, die evenals in Duitschland onder het patronaat van den Staat zou komen te staan. De verzekeringsmaatschappijen, die onlangs tot de voor Oostenrijk zeer belangrijke stichting van een exportcredietverzekering waren overgegaan, weigerden echter onder alle omstandigheden een exportcredietverzekering voor Rusland op zich te nemen zonder garantie van den Staat, terwijl de Oostenrijksche Staat in verband met haar begroting en de te Genève aangegane verplichtingen zulks voor onmogelijk verklaarde.

Bij dit alles werd steeds gesproken van het grootte politieke risico verbonden aan het zakendoen met Rusland. In werkelijkheid echter zal men de gronden wel elders moeten zoeken. Ontegenzeggelijk hebben de Russen tot op heden, ofschoon niet steeds op tijd, toch altijd met de pijnlijkste nauwkeurigheid tot op den laatsten heller betaald. Zij wenschen echter steeds weer langere credieten te ontvangen. Door de aanwending van een credietverzekering dacht men nu klaarblijkelijk buitenlandsch kapitaal te kunnen aantrekken en langs dezen weg den Oostenrijkschen handel op Rusland met langdurige buitenlandsche credieten, indirect zooals in Duitschland, te kunnen financieren. De werkelijke toestand is echter van dien aard, dat de mogelijkheid tot invoer in Rusland momenteel sterk verminderd is en dat, zelfs wanneer de Russische importen uit andere staten van de voormalige monarchie — zooals b.v. Tsjecho-Slowakije, waarmee Rusland thans bepaalde geschillen heeft — op andere staten mochten overgaan, niet Oostenrijk, doch Duitschland daarvan in de eerste plaats zou profiteren.

Wat de commerciële zijde van den handel op Rusland betreft en wat de tot nu toe in Oostenrijk opgedane ervaringen aangaat, kan worden volstaan met de opmerking, dat, zooals ik gedeeltelijk reeds zeide, Rusland over het algemeen in dollarwissels betaalde, waarbij het eenmaal, hoogstens tweemaal recht had op verlenging; een looptijd derhalve van zes tot negen maanden. In werkelijkheid werd deze looptijd bijna regelmatig overschreden en moesten de betrokken firma's nogmaals in een verlenging toestaan om niet bij nieuwe opdrachten gepasseerd te worden. De betaalde prijzen werden bijzonder scherp berekend, de Russische onderhandelaren bewezen groote kennis van zaken te bezitten in de keuze van het te leveren materiaal, zij betoonden de grootste vasthoudendheid bij het onderhandelen en een overdreven gestrengheid

bij het in ontvangst nemen van de leveringen, waarbij men in sommige gevallen bijna van chicanereen kon spreken. De handel op Rusland is ongetwijfeld geheel anders dan die met bepaalde Balkanstaten, waar men stuit op den grootsten onwil en de grootste onmacht tot betalen, doch waar men deze factoren veelal kan opheffen door de levering van niet geheel volwaardige goederen en door de prijzen met een risicopremie van 50 tot 60 pCt. te verhoogen noodzakelijkheid, om in verband met de voortdurende credietverlenging hooge rentelasten in de prijzen te berekenen en althans voor zichzelf een zekere risicopremie in acht te nemen, is, mede in verband met de scherpe prijscalculatie, oorzaak, dat in Oostenrijk — en, naar men uit goed ingelichte bronnen hoort, ook voor het grootste deel in Duitschland — de handel met Rusland minder rendabel is dan de normale binnenlandsche handel en dat deze zeker zeer aanzienlijk achterstaat bij den normalen buitenlandschen handel. In de eerste plaats komt de handel op Rusland dan ook in vele gevallen slechts in aanmerking, om het stilleggen van groote machinale bedrijven, door het aannemen van onverschillig welke order, althans voor eenigen tijd uit te stellen.

BOEKAANKONDIGING.

Profits by William Trufant Foster and Waddill Catchings. Publications of the Pollak Foundation for Economic Research, No 8. Boston & New York, 1925. Houghton Mifflin Company.

Reeds meer dan honderd jaar zoekt men op het gebied der crisis- en conjunctuurverklaring naar den Steen der Wijzen. En alsof het aantal van hen, die hem meenen gevonden te hebben — terwijl zij in werkelijkheid slechts een meer of minder fraaien keisteen meebrachten — nog niet groot genoeg is, komen telkens met treffelijken ijver nieuwe vorschers met... nieuwe keisteenen aandragen.

Het zou intusschen onbillijk zijn, het hierboven genoemde boek zonder meer onder deze categorie te rangschikken. Daartoe is de eerste helft te zeer de lezing waard. Doch deze heeft dan ook betrekking op een ander onderwerp dan in den aanhef werd genoemd. Zij is nl. een verdediging van de huidige, op het rentabiliteitsbeginsel gegroundveste economische organisatie en komt in het kort hierop neer:

„Winst en verlies vloeien voort uit het dragen van risico's. In een maatschappij, waarin alles volgens den bekenden weg geschiedt, zouden geen risico's aanwezig en mitsdien winst en verlies onbekend zijn. Zal de maatschappij zich echter ontwikkelen, dan dienen risico's aanvaard te worden. M.a.w. geen economische vooruitgang is mogelijk zonder dat er personen zijn, die, hopende op winst, bereid zijn risico's te dragen. Uit deze risico-dracht vloeit echter behalve winst ook verlies voort. Naar de winst wordt gewoonlijk te veel, naar het verlies te weinig gekeken. Zelfs in het hausejaar 1919 bijv. rapporteerde een derde deel van de corporations in de V. S. geen batig saldo. „Yet the system which occasions these losses is called a „profit economy” never a „profit and loss economy”,” aldus de schrijvers (p. 103). Met tal van statistische gegevens en grafische voorstellingen laten zij dan zien, hoe de winsten sterk uiteenloopen, zoowel bij vergelijking van verschillende branches als voor de ondernemingen binnen denzelfden tak van nijverheid, en hoe zij van jaar tot jaar, telkens in denzelfden tak en voor dezelfde onderneming, schommelen.

Het voornaamste risico vloeit voort uit de vrijheid der consumenten, te koopen wanneer, waar en bij wien zij willen. De koopers bepalen de prijzen en „control production by their dollar-votes” (p. 191). „Under a competitive system in which men must sell goods at a profit, they either respond quickly to consumer demand or go out of business”. De schr. hebben intus-

schen een open oog voor het feit, dat de stemmen der consumenten vaak tot productie van minderwaardige en schadelijke producten aanleiding geven.

De winstkans is dus noodzakelijk als stimulans voor het op zich nemen van risico, voor economische werkzaamheid en vooruitgang. Een anderen, even sterk in deze richting werkenden prikkel vermogen de schr. niet aan te geven. Waar voorts prijzen en winsten bepalen, hoeveel zal worden geproduceerd en door wie, en deze prijzen en winsten afhankelijk zijn van de „dollar-votes” der consumenten, achten de schr. bovendien een stelsel, dat den consumenten meer macht geeft niet denkbaar, zulks in tegenstelling tot hen, die klagen over de afhankelijkheid der consumenten van de producenten.

Het stelsel heeft echter een belangrijk gebrek, waaraan het tweede deel van het boek is gewijd. Dit gebrek staat in den weg aan het doel van het economisch streven, dat verhoogde consumptie per hoofd der bevolking is. Voorwaarde hiertoe is volgens de schr., dat de consumenten, hoe dan ook, jaar in, jaar uit, over voldoende middelen beschikken, om de goederen te koopen, ongeveer even snel als zij worden geproduceerd. Onze huidige economische geld- en winst-organisatie stelt de consumenten echter niet lang achtereen in staat, de hiertoe benodigde middelen te verkrijgen en bijgevolg is er geen mogelijkheid van ononderbroken economischen vooruitgang en groote schommelingen tusschen prosperiteit en depressie zijn onvermijdelijk.

De grondoorzaak van het euvel zoeken de schrijvers in het feit, dat van de winsten van naamlooze vennootschappen en van het inkomen van particulieren een deel niet direct voor consumptieve doeleinden wordt aangewend, doch dat het eerst via de vervaardiging van nieuwe productiemiddelen de consumenten, in dit geval dus loontrekkers, bereikt. Er treedt dan, zoodra deze nieuwe productiemiddelen gereed zijn, een productievergroting van eindproducten op, waartegenover geen gestegen koopkracht der consumenten staat. Wordt de productieuitbreiding met bankvoorschot, d.w.z. door de banken gecreëerd geld, gefinancierd, dan staat tijdens de productie der nieuwe productie-installaties een gestegen koopkracht tegenover een gelijkblijvend aanbod van consumptiegoederen en treedt dus prijsstijging in, gevolgd door prijsdaling, zoodra de nieuwe productiemiddelen hun eindproducten afleveren. In dit geval kunnen slechts progressieve geldinjecties de vereischte koopkracht leveren. Het kapitaalvormings-dilemma, gelijk de schr. het noemen, is dus, dat voor individu, onderneming en maatschappij besparingen noodzakelijk zijn, doch de investering dezer besparingen in productiemiddelen — voor de maatschappij in haar geheel het eenige middel tot welvaartsverhoging — de aanleiding is tot een depressie, daar de koopkracht der consumenten achteraan komt. De schrijvers demonstreeren dit aan de hand van een aantal voorbeelden en gaan den invloed na, dien verschillende omstandigheden, o.m. de heffing van belastingen, op de ontwikkeling der koopkracht hebben.

De remedie? Deze beloven de schrijvers ons in een volgend boek. Zooveel blijkt echter thans reeds, dat zij op het gebied van het geldwezen zal liggen. „The question at issue is not whether it is best to have a „managed currency”, since every currency is necessarily a „managed currency”. The sole question is whether the currency shall be managed intelligently” (p. 332).

Het is dit deel van het boek, dat wij onder de rubriek imitatie-Steen der Wijzen zouden willen rangschikken. Indien toch de conjunctuurbeweging slechts een financieel-technische oorzaak had, gelijk de schr. ons willen doen gelooven, zou men hoogstwaarschijnlijk reeds lang een middel tegen de kwaal — als ten minste de golvingen van het economisch leven een kwaal zijn, wat niet vast staat — hebben gevonden. Verder ontbreekt iedere analyse van de prijsvorming.

Zelfs schijnt het, dat men den schr. kan tegenvoeren, dat hun verklaring een hausse van enkele jaren ondenkbaar maakt, terwijl anderzijds aan den „viciösen deflatie spiraal” geen einde komt, indien het economisch leven zich eenmaal op deze rutschbaan bevindt. Hun inzicht toch leidt naar het voorkomt onvermijdelijk tot de conclusie, dat iedere opleving, ook een partieele, wordt gesmoord, zoodra een productievergroting tot stand komt. Anderzijds is niet in te zien, hoe aan een depressie een einde moet komen, indien zij het volgende beeld vertoont (p. 368): productiedaling, loondaling, daling van de waarde van den afzet; verdere productiedaling, verdere loondaling, enz. omlaag langs den „viciösen deflatie-spiraal”.

Ten onrechte meenen zij dan ook, dat hun schets van het typische beloop van een conjunctuurcyclus zich met hun opvatting laat vereenigen.

De casus positities, waaraan de schrijvers hun theorie demonstreeren, kunnen niet geacht worden een beeld van de werkelijkheid te geven. Terwijl de schr. op p. 49/50 constateeren, dat in een maatschappij, waarin alles langs vooruit bekende banen geschiedt, het waarde- en prijsstelsel geheel is uitgebalanceerd, en winst onbestaanbaar is, voeren zij in hun voorbeelden, welke een dergelijken toestand veronderstellen, toch „winst” in, en vergeten zij, dat wijziging in één der factoren, die elkaar in evenwicht houden, door al de andere wordt gevoeld en niet door een willekeurige, waarop zij hun keuze laten vallen.

Als een verdienste moet hun worden aangerekend de belangrijke beteekenis, die zij toekennen aan de vraag der uiteindelijke consumenten — de nadruk, dien zij er op leggen, dat de waarde van heel het productie-apparaat afhankelijk is van het nut, gesticht door zijn eindproducten, zooals zich dat manifesteert in de voor deze betaalde prijzen.

De schr. zijn echter niet de eersten, die hierop wijzen en de vraag is, of anderen op dit gebied geen beter gefundeerd werk geleverd hebben.

Al moet dus de centrale stelling van het tweede deel onhoudbaar worden geacht, niettemin komen ook in dit deel opmerkingen voor van de rake soort, waarmede de eerste helft doorspekt is. Zoo krijgen bijv. de aanhangers der opvatting, dat gestegen productie tegelijkertijd gestegen consumptie beteekent („les produits s'échangent contre les produits”), ter overpeinzing: „In some mysterious way — which must be accepted on faith, since it is never described except in the vaguest terms — the processes of producing a five-dollar hat are supposed to be put into somebody's pocket the five dollars wherewith to buy the hat” (p. 318).

De beteekenis van het boek ligt echter in de eerste helft, die tal van beschouwingen bevat, welke de overdenking waard zijn. Slechts deze opmerking zou men willen maken, dat de schrijvers in zake de macht der consumenten tegenover monopolistische producenten wel wat optimist schijnen.

Een groote aantrekkelijkheid van den arbeid der heeren Foster en Catchings is de hoogst onderhouden-de wijze, waarop zij hun denkbeelden uiteenzetten, daarbij een ruim gebruik makend van het benijdenswaardige statistische materiaal, waarover men in de V. S. de beschikking heeft. Hun terminologie en voorbeelden sluiten zich geheel aan bij die van het dagelijksch leven; men leest het boek bij wijze van spreken als een roman. Als zoodanig is het onder economische verhandelingen, die meestal niet bepaald amussante lectuur zijn, een witte raaf.

D. J. WANSINK.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The Economic Journal. — Londen, December 1926.

Prof. P. Sraffa, The laws of returns under competitive conditions; A. W. Flux, British export trade; A. Morgan, The coal problem as seen by a colliery

official; *O. Vlasto*, Family allowances and the skilled worker; *Prof. M. C. Waltersdorf*, The holding company in American public utility development; *W. E. Heitland*, An economic history of Rome.

Journal des Economistes — Parijs, 15 December 1926.

Yves-Guyot, L'endémie britannique; *P. Cauboue*, La technique bancaire; *C. K. Leith*, Les ressources minières de l'Extrême-Orient; *J. Lefort*, Revue de l'Académie des Sciences morales et politiques (du 16 août au 27 novembre 1926); *G. de Nouvion*, Le budget du travail et les assurances sociales; *J. Périnard*, Les actions à vote plural; *N. Mondet*, Le vote du budget de 1927 et les remboursements à la Banque de France; *B. L. L. E.*, La Ligue du Libre-Echange (décembre 1926).

The Journal of Political Economy — Chicago, December 1926.

W. C. Keirstead, Rural taxation in New Brunswick; *A. Joy*, Washington's minimum-wage law; *J. V. Huffman*, Expansion possibilities of our banking system; *R. Peterson*, Teaching the principles of economics.

The Quarterly Journal of Economics — Cambridge, Mass., November 1926.

H. L. Moore, A theory of economic oscillations; *R. T. Bye*, The nature and fundamental elements of costs; *E. S. Mason*, The doctrine of comparative cost; *W. M. Persons*, Theories of business fluctuations; *P. Gemmill*, Equity: The actor's trade union.

The Geographical Journal. — Londen, December 1926.

Ph. C. Visser, Explorations in the Karakoram; *M. C. Andrews*, The British isles in the nautical charts of the XIVth. and XVth. centuries; *C. M. Woodford*, Notes on the Solomon islands; *W. P. Holland*, Volcanic action north of Rudolf in 1918; *D. V. Latham*, Kilimanjaro and some observations on the physiology of high altitudes in the tropics; Lubaantun.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 Nov. 1926.

R. Schuurmsma, De Hoogere Krijgsschool en Nederlandsch-Indië; *Mr. S. Cohen Fzn.*, De opcentenverordeningen der provincie West-Java, met naschrift; *J. A. Loebèr Jr.*, Oceanische schorsbewerking; *Dr. J. F. Scheltema*, The birth of woman; *Mr. J. J. van Bolhuis*, Indië en de Ned. Volksvertegenwoordiging.

De Naamlooze Vennootschap — Roermond, 15 December 1926.

Prof. J. G. Ch. Volmer, Waardebepaling van incurante aandelen V (slot); *Abr. Mey*, De grenzen der accountantscontrole (met naschrift door L. Roemer Valk); *Prof. Mr. E. J. J. v. d. Heyden*, De feestuitgave der Broederschap III; *A. E. C. van Saarloos*, De Indische Vennootschapsbelasting en de Nederlandsche ondernemingen. (met naschrift door Prof. J. G. Ch. Volmer); *Mr G. Russel*, Stelsels voor „richtige” belastingheffing I; *G. F. Evelein*, De stabilisatie der werkgelegenheid in de Vereenigde Staten van Amerika II (slot); *J. J. M. H. Nijst*, Mr. D. J. Sannes: De rechtsverhouding van Moeder- en Dochtermaatschappij.

RESUMÉ UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (VOLKENBOND).

		Maandgemiddelde			1926							
		1913	1924	1925	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland ¹⁾	24,336	22,646	20,694	19)							
	Ver. Staten	43,088	43,182	44,209	42,740	46,202	47,084	49,511	52,090	57,395	7,704	
	Frankrijk ²⁾	3,404	4,916	5,087	4,997	5,524	5,573	5,500	5,518	5,738	60,933	
	Duitsland ³⁾	15,843	9,897	11,052	10,678	11,756	13,074	12,879	12,876	13,517	13,496	
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	619	528	90 ²⁰⁾	42 ²⁰⁾	18 ²⁰⁾	14 ²⁰⁾	13 ²⁰⁾	13 ²⁰⁾	13 ²⁰⁾	
	Ver. Staten	2,601	2,634	3,082	3,537	3,287	3,275	3,252	3,187	3,388	3,289	
	Frankrijk ⁴⁾	434	638	706	783	778	792	814	785	816	790	
	België	207	237	212	300	295	307	318	313	320	310	
Import (voor binnenl. verbruik)	Engeland 1000 £ ⁶⁾	54,931	94,789	97,223	73,667	86,751	90,841	92,567	93,642	100,653	102,292	
	Ver. Stat. 1000 \$	147,932	297,926	348,540	311,988	333,763	345,542	341,191	351,943	371,278	367,237	
	Frankrijk 1000 Frs. ⁷⁾	701,778	3327,334	3665,042	4390,408	5180,955	5016,083	5235,332	4625,367	5106,420	4994,327	
	Italië 1000 Lire ⁸⁾	303,803	1614,972	2181,102	2484,286	2689,702	2051,429	1992,381	1763,696	1757,565	1860,149	
Export (binnenlandsche producten)	D'land 1000 M. ⁹⁾	897,474	756,901	1030,171	702,943	791,924	928,959	919,727	823,419	990,116	999,736	
	Engeland 1000 £ ⁶⁾	43,771	66,747	64,448	45,764	50,107	57,264	49,787	50,680	53,177	53,064	
	Ver. Stat. 1000 \$	204,024	374,804	401,560	348,158	328,654	360,452	379,469	440,865	448,883	473,509	
	Frankrijk 1000 Frs. ¹⁰⁾	573,351	3455,697	3784,463	4460,596	4671,554	5244,187	5543,483	5196,684	6103,279	5329,269	
Inklaringen (1000 tons)	Italië 1000 Lire ⁸⁾	209,303	1197,574	1523,038	1325,929	1699,805	1329,570	1694,264	1707,647	1841,946	1708,591	
	D'land 1000 M. ⁹⁾	841,436	545,971	733,190	728,963	758,595	821,279	833,917	836,370	879,762	876,306	
	Engeland (geladen) ⁹⁾	4,089	4,614	4,625	3,915	5,061	6,100	6,945	6,294	6,565	6,239	
	Ver. Staten (gel. en ballast) ..	4,440	5,691	5,782	5,922	6,294	7,707	7,941	7,550	7,279	—	
Aantal werklouzen in 1000	Frankrijk (geladen)	2,876	3,549	3,666	3,757	3,725	3,880	3,635	3,741	4,048	3,707	
	Italië (gel. en ballast)	1,560	1,372	1,436	1,555	1,555	1,391	1,391	1,391	—	—	
	Engeland ¹¹⁾				1,719 ²¹⁾	1,751 ²¹⁾	1,737 ²¹⁾	1,685 ²¹⁾	1,648 ²¹⁾	1,636 ²¹⁾	1,630	
	Italië ¹²⁾				98	83	78	83	89	113	149	
Indexcijfers van aandelenkoersen	Duitsland ¹³⁾				640	627	600	568	513	477	485	
	Ver. Staten ¹⁴⁾				140,2	149,2	156,6	163,2	160,1	151,2	154,5	
	Engel. ¹⁵⁾ (1913=100)				182	186	181	184	187	190	197	
	Zweden ¹⁶⁾ (nom. waarde = 100) ...				141	145	149	149	146	146	149	
	Zwitserland ¹⁷⁾ (id.)				117,2	119,5	123,0	127,2	127,9	124,8	126,4	
	Nederland ¹⁸⁾ (1921-25 = 100) ..				91	91	91	91	91	92	92	

¹⁾ Voor den verkoop beschikbaar. Vanaf einde 1921 zonder Ierland. ²⁾ Inclusief bruinkool. Vanaf 1918 incl. Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 incl. het Saargebied. ³⁾ Vanaf 1918 zonder Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Saargebied en de Pfalz. Vanaf Juli 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië. ⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas-Lotharingen. ⁵⁾ Zonder Luxemburg. Vanaf 1918 zonder Elzas-Lotharingen, vanaf 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië. ⁶⁾ Vanaf 1 April 1923 met inbegrip van den handel van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met den Ierschen vrijstaat en uitgezonderd den buitenlandschen handel van den Ierschen vrijstaat. ⁷⁾ Sedert Januari 1921 gedeclareerde waarde. ⁸⁾ Sedert Januari

1922 nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden. ⁹⁾ Vanaf Januari 1922 in goudmarken. ¹⁰⁾ Met ingang van 1925 officieele waarde-cijfers. ¹¹⁾ Verplichte verzekering. Sedert April 1922 excl. den Ierschen vrijstaat. ¹²⁾ Geheel werkloos. ¹³⁾ Leden van vakverenigingen; geheel werkloos. ¹⁴⁾ Wall Street Journal: 20 gewone aand. Maandgem. in \$.¹⁵⁾ London and Cambridge Economic Service: 20 gew. aand. ¹⁶⁾ Officieel: Industriële en Scheepvaart. ¹⁷⁾ Schweizerischer Bankverein: 21 industriële, spoorweg- en bankaandelen. ¹⁸⁾ Officieel: 49 gewone aandelen. ¹⁹⁾ Gedurende de staking geen cijfer gepubliceerd. ²⁰⁾ Kolensstaking. ²¹⁾ Kolensstaking niet inbegrepen. ²²⁾ Zonder Saargebied.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST. (In duizenden guldens).

Table with columns for December 1926 and December 1925, subdivided into Aantal and Bedrag. Rows include Aantal rekeningen, Bijschrijvingen, a. Storting, b. Overschrijvingen, c. And. onderwerpen, etc.

1) Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, te samen met andere bedragen in rekening-courant met het Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN. GELDKOERSEN. OPEN MARKT.

Table showing exchange rates for Amsterdam, Londen, Berlin, New York, etc. Columns include dates from 29 Jan to 20-24 Jul for the years 1927, 1926, 1925, and 1914.

1) Call money-koers van 14 Jan. en daaraan voorafgaande weken i/jm Vrijdag.

WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Table showing exchange rates for various cities including New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, and Batavia.

Table showing exchange rates for Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, and Madrid.

Table with columns for Data, Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos-Aires, and Montreal. Rows include dates from 25 Jan 1927 to 17 Jan 1927.

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op 31 Jan. 1927 voor telegrafische uitbetaling op:

Table showing exchange rates per Gulden per Pari, Koers, and Bank-disconto for various European cities like Londen, Berlijn, Parijs, etc.

Table showing exchange rates for American cities like New-York, Montreal, Mexico, Buenos Aires, etc.

Table showing exchange rates for Azia cities like Calcutta, Batavia, Kobe, Hong Kong, Shanghai, Singapore, etc.

Table showing exchange rates for Afrika cities like Kaapstad, Alexandrië, etc.

Table showing exchange rates for Australië cities like Melbourne, Sydney, Nieuw Zeeland, etc.

1) Pariteit der voorm. Oostenr. Kroon. 2) Goudpeso. 3) Milre is Goud. *) Not. te Amsterdam. Overige not. part. opgave. **) 1 Belga = 5 frank.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 31 Januari 1927.

De internationale fondsenmarkten hebben in de achter ons liggende berichtsweek van een vrij groote bewogenheid blijk gegeven. Te Berlijn bijv. is de stemming over het algemeen opgewekt geweest. Voornamelijk was de aandacht geconcentreerd op aandelen in bankondernemingen, in verband met de reeds aangekondigde uitbreidingen van kapitaal en met de verwachtingen, welke hieromtrent nog worden gekoesterd. Vervolgens waren het Mannesmann, Deutsche Erdöl, Farbenindustrie, Rheinische Braunkohle, enz., welke in groote posten uit de markt werden genomen.

Ook de beurs te Parijs heeft een geanimeerd verloop gehad. De rede, door den heer Poincaré voor de financiële commissie uit de Kamer gehouden, heeft in het licht gesteld, dat voorloopig vermoedelijk gerekend zal kunnen worden op de koersen van de buitenlandsche betaalmiddelen, zooals deze in de laatste weken hebben gegolden.

Te Londen is de stemming tamelijk scherp afgeweken van die aan de hier reeds besproken beursplaatsen. Verschillende omstandigheden hebben tot een gedrukte houding bijgedragen. In de eerste plaats hebben de berichten uit China een onaangename indruk gemaakt. Vervolgens heeft het teleurstelling gewekt, dat de Bank of Engeland nog niet tot verlaging van den discontovoet is overgegaan en dat vrij omvangrijke hoeveelheden goud aan de centrale credietinstelling zijn onttrokken. Tegen het einde van de berichtsperiode echter viel een licht herstel op te merken.

Te New York is de fondsenmarkt onregelmatig geweest, waarbij de reacties hebben overheerscht. Deze zijn voornamelijk in het leven geroepen door aanvallen van baissiers, die vrij omvangrijke contraminposities hebben opgebouwd, in verband met de onzekerheid, welke nog ten aanzien van de bestellingen in handel en nijverheid voor het aanstaande voorjaar bestaat. Toch konden de koersverliezen geen grooten omvang bereiken, in hoofdzaak doordat de geldmarkt een stimulerend element heeft gevormd.

Ten ozent is de markt hoofdzakelijk gekenmerkt door een groote levendigheid, welke des te sterker heeft getroffen, doordat in de laatste maanden de omzetten slechts bij uitzondering afmetingen van eenigen omvang hadden aangehouden. Opmerkelijk is de belangstelling voor de *beleggingsafdeeling* geweest. Inheemsche soorten hebben hierbij min of meer op den achtergrond gestaan; zelfs worden hier en daar verliezen, zij het slechts van fractioneel aard, in het leven geroepen. Daarentegen steeg de aandacht bijna voortdurend voor buitenlandsche obligaties en voor die buitenlandsche fondsen, welke het karakter van beleggingspapieren bezitten, zooals de preferente aandelen der Belgische Spoorwegmaatschappij. In de achter ons liggende berichtsperiode heeft zich ook het verschijnsel voorgedaan, dat Fransche fondsen, welke niet in buitenlandsche munt noteeren — zooals gulden, dollars, Zwitsersche Francs enz. — doch in Fransche francs, in omvangrijke hoeveelheden werden gekocht. Hiertoe behooren o.a. de obligaties van de z.g. „Emprunt de la Victoire”. Het agio op de obligaties van de leening der Stad Parijs heeft zich nagenoeg ten volle kunnen handhaven. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106, 106½, 106¼/16; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99½, 99¼/16, 99½; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 96¾/16, 95½, 95¼/16; 5 pCt. Mexico Goud £ 20—100 Afg.: 46, 46½, 46¼; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 78¾, 78½; 8 pCt. Sao Paulo: 105½, 105¼, 105½.

Van de aandelenafdeelingen heeft die voor *scheepvaartfondsen* wel de meeste belangstelling getrokken. De gunstige houding van de vrachtenmarkt heeft er toe bijgedragen, dat vraag voor de desbetreffende aandelen is ontstaan, waarbij echter enkele soorten zijn geweest, welke zich op den voorgrond hebben weten te stellen. Dit waren aandelen Holland-Amerika Lijn, Java-China-Japan Lijn, van Nievelt Goudriaan, Zeevaart, enz. Omtrent de Holland-Amerika Lijn deden opnieuw geruchten omtrent het afbouwen van de „Statendam” de ronde. Holland-Amerika Lijn: 68, 70½, 72¼, 73; Java-China-Japanlijn: 131¼, 134¼, 136¼; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 99¼, 100½, 101¼; Ned. Scheepvaart Unie: 182¼, 183, 185; Stoomvaart Mij. Nederland: 177¼, 178.

De afdeeling voor *binnenlandsche industriële aandelen* is veel kalmer geworden, nu de wilde fluctuaties van kunstzijdesoorten niet meer zijn voorgekomen. Wel bestond een vaste stemming, voornamelijk voor aandelen Enka en Maekubee, doch de spronggewijze verbeteringen van de vorige week zijn niet meer voorgekomen. Ook in de overige aandelen van deze afdeeling heeft de handel geen ruime vormen aangenomen, al werden wel enkele aankopen uitgevoerd in aandelen Hollandsche Draad- en Kabelafabriek.

Stokvis, enz. Centrale Suiker Mij.: 131¼, 130½, 130¼; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 85½, 84, 87½; Jurgens: 172¼, 168½, 171¼, 168½; Maekubee: 97, 101, 102½; Ned. Kunstzijdefabriek: 232¼, 239, 240; Ned. Kabelafabriek: 332, 334, 335, 333; Philips Gloeilampfabriek: 382¼, 374, 378.

Van *bankaandelen*, welke over het algemeen rustig zijn geweest, hebben aandelen Rotterdamsche Bankvereniging de aandacht getrokken door een vrij sterke koersstijging, welke in verband heeft gestaan met gunstige beschouwingen ter beurze omtrent de vorderingen op het Müller concern. Amsterdamsche Bank: 162½, 162¾, 163½; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 72¼, 73, 73½; Incasso Bank: 119¼, 119½; Javasche Bank: 362½; Koloniale Bank: 244½, 247¼, 247½; Ned.-Ind. Handelsbank: 172¼, 171¾, 172; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 158, 157¼, 158; R'damsche Bankvereniging: 84¾, 86, 89½, 92¼; Twentsche Bank: 140, 140½.

De afdeeling voor *mijnaandelen*, welke in den laatsten tijd een kwijnend bestaan had geleid, is uit deze apathie opgewekt, voornamelijk door de vraag naar preferente aandelen Müller Mijnbouw Maatschappij, welke overigens hand aan hand is gegaan met de hiervoren reeds gereveerde aandacht voor aandelen Rotterdamsche Bankvereniging en met kooplust voor de preferente aandelen der Commanditaire Bankvereniging Wm. H. Müller & Co. Van de overige mijnaandelen verdienen vermelding aandelen Algemeene Exploratie Mij., welke tegen het einde van de berichtsweek eenigszins in koers konden stijgen. Alg. Exploratie Mij.: 92½, 95, 100; Billiton 1e Rubr.: 761½, 765; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 61, 63, 67¼, 75, 78½; Redjang Lebong: 220, 216½, 219½; Singkep Tin Mij.: 429, 428, 431½.

De *tabaksmarkt* was vast, in het bijzonder voor aandelen Besoeki Tabak en aandelen Senembah. Omtrent de aanstaande voorjaarsinschrijvingen van Sumatratapak, waarvan de eerste te Amsterdam zal plaats vinden op 11 Maart a.s., was men ter beurze optimistisch gestemd. Arendsburg: 605¼, 603, 608; Besoeki Tabak Mij.: 330, 327, 339; Deli Batavia: 454, 459, 457; Deli Mij.: 434, 437, 439½; Oostkust: 199½, 198, 202¼, 200; Senembah: 427¼, 435¼, 439¼, 435¼.

Rubberaandelen hebben op den achtergrond gestaan. De fluctuaties hebben nauw verband gehouden met de wisselingen in den rubberprijs te Londen, welke echter ook slechts van beperkten aard zijn gebleven. Amsterdam Rubber: 328¼, 326½, 330¼, 328; Deli Batavia Rubber: 364½, 363½, 369, 366¼; Hessa Rubber: 487, 488¼, 489, 485¼; Java Caoutchouc: 207¼, 203¼, 205½, 203¼; Kali Telepak: 339½, 338¼, 336; Kendeng Lemboe: 407, 402, 405¼, 401; Majanglanden: 395, 392, 397½; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 325½, 328, 321½; Padang Rubber: 381, 388, 398; R'dam Tapanoei: 156, 153¼, 158½, 157¼; Serbadjadi: 336½, 331, 332; Sumatra Rubber: 379, 386¼, 389, 387; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 195, 193¼, 201¼, 197.

Ook *suikeraandelen* waren weinig bewogen, hetgeen een gevolg was van het uitblijven van berichten omtrent afdelingen door de V.J.S.P. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 182¼, 181¼, 182; Handelsvereniging Amsterdam: 684½, 691½, 694; Java Cultuur Mij.: 379½, 383½, 381; Maron: 268, 271, 273; Moorman: 454, 456, 459, 458; Ned.-Ind. Suiker Unie: 262¼, 261¼, 263; Poerworedjo: 117, 117½, 118; Sindanglaet: 412, 402, 416; Tjepper: 715, 710, 725; Tjeweng Lestari: 246, 248.

Veel sterker zijn de schommelingen op de *petroleummarkt* geworden. Aandelen Koninklijke waren kalm, met een rustig stijgende tendens, doch in aandelen Geconsolideerde is plotseling een zoodanige kooplust ontstaan, dat het fonds tot 240 pCt. kon monteeren, om daarna echter weer een gevoelige inzinking te ondergaan. Het slot kwam evenwel boven den laagst bereikten koers. Ongecontroleerde geruchten omtrent een liquidatie der maatschappij hebben de oorzaak van de snelle stijging gevormd. Dordtsche Petroleum Ind. Mij.: 362, 360, 363½; Geconsolideerde Petr. Cy.: 205¼, 222, 227½, 219, 224; Kon. Petroleum Mij.: 384½, 383½, 387½; Perlak Petroleum: 70, 68½, 69½; Pseudawa: 22¼, 23, 25, 26¼.

De *Amerikaansche markt* was stil en op een lager niveau. Anaconda Copper: 96¼, 97, 96¾/16; Studebaker: 54¼, 53½, 54; United States Steel Corp.: 155¼, 154¾, 156¼; Atchison Topeca: 163½, 165¼; Erie: 44, 42; New York Ontario & Western: 29¼, 27½; St. Louis & San Francisco: 107¼, 104¼; Union Pacific: 164¼, 162, 162½; Wabash Railway: 47¼/16, 45¼, 45¼/16.

De *geldmarkt* was ruim, doch met een neiging tot duurder geld; prolongatie steeg van 3 pCt. tot ongeveer 3¼ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

1 Februari 1927.

De houding der tarwe-markt is deze week bij voortdurend tamelijk vast gebleven, hetgeen vooral het gevolg is van den voortdurenden goeden kooplust in Europa. Vooral Plata-tarwe ontmoette algemeene belangstelling en ook in Engeland werd zij deze week in meerdere mate gekocht. In Duitschland is het voornamelijk het Zuidelijk gedeelte van het land, dat deze week de meeste inkoop deed, doch ook Noord-Duitschland koopt geregeld tarwe en behalve uit Argentijnsche bestonden de inkoop door deze week ook gedeeltelijk uit Australische tarwe. Deze laatste tarwesort vindt verder voornamelijk afzet in Engeland en in Italië, waarheen ook deze week weder belangrijke zaken tot stand kwamen en in mindere mate in Frankrijk en België. In spoedige tarwe komen de zaken op het vasteland wat moeilijker tot stand. Manitoba's zijn namelijk zooveel duurder dan de tarwesorten van het Zuidelijk halfond, dat deze in de meeste invoerlanden van het vasteland slechts bij uitzondering worden gekocht. In Engeland is dit niet het geval en daar werd ook deze week weder vrij wat Canadeesche tarwe verhandeld, doch in Nederland en Duitschland dekte men zijn behoeften aan spoedige tarwe liever door het koopen van de goedkoopere Russische tarwe. De prijs, waartoe deze werd aangeboden, heeft niet slechts voor stoomende, doch ook voor Februari-aflading de laatste dagen weder tot zaken geleid. De tarweverscheppingen van Argentinië waren deze week weder wat grooter, doch de toename was slechts klein. Dit schijnt het gevolg te zijn van de omstandigheid, dat althans in het begin der week, de aanvoeren in de Argentijnsche havens niet groot waren. Zelfs werd uit Argentinië gemeld, dat de beschikbare hoeveelheden tarwe niet groot genoeg waren om het daarvoor bestemde gedeelte der voor belading aangekomen scheepsruimte te vullen, zoodat meer maïs verladen moest worden dan eigenlijk wel de bedoeling was. Later schijnt hierin echter verbetering te zijn gekomen, want ten slotte zijn zelfs de tarwe-voorraden in de Argentijnsche havens nog wat afgenomen. De goede vraag naar Plata-tarwe in Europa heeft nu en dan eenige prijsverhoging aan de Argentijnsche termijnmarkten te weeg kunnen brengen, doch de verhoging was ten slotte niet groot, daar het aanbod uit den grooten oogst prijsstijging tegenhoudt. Op 31 Januari waren de beide Argentijnsche termijnmarkten wat lager, behalve de Maart-termijn te Rosario, die 15 centavos per 100 KG. in prijs steeg. Het slot was te Buenos Aires in vergelijking met een week tevoren vrijwel onveranderd, te Rosario voor Februari 5 en voor Maart 15 centavos hooger.

In Europa echter zijn de prijzen van Plata-tarwe nogal wat gestegen, hetgeen samenhangt met de zooveen vermelde beperkte Argentijnsche verscheppingen alsmede met de vaste vrachtenmarkt. Zeer goed handhaven zich de markten in Noord-Amerika en zelfs trad daar algemeen eenige prijsverhoging in. Op 31 Januari trad zoowel te Chicago als te Winnipeg eenige verlaging in, doch het slot was te Chicago nog ongeveer 1, te Winnipeg voor Mei en Juli 1½, voor October ½ dollarcent per 60 lbs. hooger dan op den 24sten. Blijkbaar voelen de leiders van de Canadeesche tarwepool zich weder, evenals in het vorige jaar om dezen tijd, in staat om voor hun tarwe de prijzen op peil te houden, al is de positie van de pool dan ook niet zoo sterk als een jaar geleden. Het ruime aanbod van goede Argentijnsche en Australische tarwe stelt namelijk de Europeesche invoerlanden in staat om zich bij de inkoop van de duurere Canadeesche soorten meer te beperken en het zal voornamelijk Engeland moeten zijn, dat gesteund door Italië, zoolang de Canadeesche prijzen zoo hoog blijven, de Canadeesche tarwe zal moeten opnemen. In Duitschland is het aanbod van inlandsche tarwe zeer klein en het ziet er naar uit, dat daarin dit seizoen geen verbetering van betekenis meer zal ontstaan, zoodat Duitschland zal moeten voortgaan in ruime mate buitenlandsche tarwe te koopen. De stand van het wintergraan op het Noordelijk halfond blijft bevredigend. Koude in sommige gedeelten van de Vereenigde Staten heeft wegens voldoende sneeuwbedekking geen ongunstigen invloed kunnen oefenen en in andere streken, waar de sneeuwbedekking verdwenen was, was het weder zacht.

Rogge was in het begin der week nog zeer vast, doch meer en meer is de vraag verminderd wegens het hooge peil, waarop de roggeprijs was aangekomen. Rogge staat nu zoo weinig lager in prijs dan Plata-tarwe, dat het niet te verwonderen is, dat voor eerstgenoemde graansort het verbruik begint af te nemen. Eenige prijsverlaging heeft

in den loop der week plaats gevonden aan de termijnmarkt te Chicago, doch de prijzen, waartoe in Europa Plata- en Noord-Amerikaansche rogge worden aangeboden, zijn weinig gedaald, terwijl uit Rusland deze week in het geheel geen verscheppingen werden gemeld. Daarbij wordt in Duitschland zoo goed als geen inlandsche rogge aangeboden, zoodat eenig herstel der in den loop dezer week sterk afgenomen vraag wel kan worden verwacht. Rogge sloot op 31 Januari te Chicago nog ongeveer 1 dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren.

Voor maïs was de markt deze week over het algemeen vast door de voortdurend goede vraag in Duitschland en belangrijk toegenomen kooplust aan de Engelsche markt. Een veel grooter aantal ladingen zijn deze week in Engeland verhandeld dan de laatste weken het geval is geweest, terwijl ook in parcels op verschillende dagen een flinke omzet werd bereikt. Nederland blijft zeer veel maïs opnemen en in den loop der week zijn in overeenstemming met den loop der wereldmarkt de prijzen ook daar gestegen, al bevond de prijs voor Plata-maïs in Nederland zich vrijwel de geheele week beneden de door Argentijnsche verscheppers gevraagde prijzen. Aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario heeft op 25 Januari een sterke prijsverhoging plaats gevonden. Zij vond in Europa echter weinig weerklank en kon zich ook in Argentinië niet handhaven, doch ten slotte behield de maïsmarkt toch een vasten grondtoon en de Argentijnsche termijnmarkten sloten op 31 Januari 5 à 10 centavos per 100 kgr. hooger dan op den 24sten. In Noord-Amerika was maïs aanvankelijk vast en hooger, doch teleurstellende inlandsche vraag en beter weder voor het dorschen deed de prijsstijging weder verloren gaan en het slot te Chicago op 31 Januari was onveranderd tegenover een week tevoren. Van zaken in maïs uit Noord-Amerika naar Europa is echter nog steeds geen sprake. In Nederland werd de laatste dagen voor spoedig leverbare partijen weder eenige premie boven latere hooten betaald, hetgeen na de zeer groote aanvoeren van Januari, duidelijk wijst op het zeer groote verbruik van maïs in ons land. De markt werd nog gesteund door de Deutsche vraag, welke ook aan de Nederlandsche markt weder van tijd tot tijd Plata-maïs opnam. Aan het einde der week was in Zuid-Duitschland de stemming voor maïs minder vast en zelfs werden daar weder eenige partijen naar Nederland verkocht. Ook in Hamburg nam de kooplust wat af. Van den Donau wordt bij voortdurend weinig maïs afgeladen, hetgeen tot hoogere prijzen voor stoomende partijen heeft kunnen leiden. In Nederland viel nog al eenige omzet in stoomende Donaumaïs te constateeren, doch veel hoogere prijzen waren daarvoor te verkrijgen in Noord-Duitschland en Scandinavië. Een deel der in Hamburg verhandelde maïs was overigens ook voor de Noordsche landen bestemd.

Voor gerst is in den loop der week de stemming minder vast geworden en de prijzen zijn voor sommige soorten nogal wat gedaald beneden het niveau, dat de vorige week was bereikt. Plata-gerst is geleidelijk goedkoopere te koop gekomen en ook aan de gerstmarkt te Winnipeg heeft eenige prijsdaling plaats gevonden. Dit alles is voornamelijk het gevolg van het afnemen der Deutsche vraag. Meer en meer tracht men in Duitschland het verbruik der zeer dure gerst te vervangen door maïs en dit leidde in Noord-Duitschland en Westfalen deze week tot het aanbod van wederverkoopters, die hun winst wenschten te realiseren. Verscheppingen van gerst uit Rusland worden ook deze week niet gerapporteerd, terwijl van den Donau het aanbod zeer beperkt blijft. Vrij wat gerst echter werd uit Noord-Amerika verscheept en waarschijnlijk zullen binnenkort ook van Argentinië de afladingen een grooteren omvang aannemen.

Haver is tegenwoordig beter gevraagd dan eenigen tijd geleden. Argentijnsche haver kon dan ook, ondanks groote verscheppingen, weder eenige prijsverhoging ondergaan, terwijl van Noord-Amerika de zaken wegens de hooge prijzen nog steeds onmogelijk blijven. Zelfs is in de afgelopen week uit Noord-Amerika in het geheel geen haver naar Europa verscheept. Te Chicago en Winnipeg heeft haver eenige prijsdaling ondergaan, die wel verband zal hebben gehouden met de onlangs gepubliceerde finale raming van den Canadeeschen haver oogst. Onlangs was er zulk een raming verschenen, waarin de haver oogst zeer veel lager werd aangegeven dan in de voorafgaande. De nieuwste cijfers zijn nu voor haver weder heel wat hooger, doch ook nu nog vertegenwoordigen zij geen groote hoeveelheid in vergelijking met andere jaren.

Zie voor den staat volgende pagina.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	28 Jan. 1927	21 Jan. 1927	14 Jan. 1927	28 Jan. 1926	28 Jan. 1925
New York voor Middling ...	13,70 c	13,60 c	13,50 c	20,90 c	23,90 c
New Orleans voor Middling	13,40 c	13,40 c	13,25 c	20,07 c	23,65 c
Liverpool voor Middling ...	7,26 d	7,30 d	7,16 d	10,71 d	12,78 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '26 tot 21 Jan. '27	Overeenkomstige periode	
		1925/26	1924/25
Ontvangsten Gulf-Havens.	9541	7280	7071
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	1620	1536	1785
„ „ 't Vasteland etc.	3857	2958	2820
„ „ Japan.....	909	705	557

Voorraden.

(In duizendtallen balen.)

	21 Jan. '27	Overeenkomstig tijdstip	
		1926	1925
Amerik. havens.....	2897	1580	1508
Binnenland	1486	1976	1380
New York	150	78	201
New Orleans	342	482	420
Liverpool	897	610	678

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 26 Januari 1927.

De Amerikaansche katoenmarkt kenmerkte zich door een geregelde vraag tegen vaste prijzen. Het Bureau Rapport, dat jl. Maandag gepubliceerd werd, gaf het aantal gedinde balen aan als 16.610.000, een vermeerdering van ruim een miljoen balen, vergeleken bij het laatste rapport, hetgeen echter geen invloed had op prijzen, daar dit cijfer reeds in de markt verdisconteerd was. In de Liverpoolmarkt bleef de goede stemming zich handhaven en er werden 69.000 balen verkocht. Egyptische stapels blijven vast, hoewel de vraag matig is en voorraden in Alexandrië beginnen toe te nemen.

Amerikaansche garens worden goed gevraagd, doch het is voor spinners moeilijk hun prijzen te verbeteren. Sinds het ruwe materiaal het laagste punt op 4 December jl. bereikt heeft, is er een stijging geweest van ruim een penny per pond. Er zijn de vorige week flinke zaken gedaan, doch bij de stijging van katoenprijzen trachten spinners hun marges te verbeteren door hogere prijzen te vragen, waardoor de omzet gisteren iets minder groot was. Het moet echter gezegd worden, dat vergeleken met de stijging van het ruwe materiaal, spinners met hun marges slecht af zijn en derhalve wel gedwongen zijn om te trachten deze te verbeteren. Naar enkele bundelgarens bestaat een goede vraag voor Bombay, waarvoor dan ook flinke partijen geboekt zijn. In getwijnde garens zijn de vorige week flinke zaken gedaan voor de binnenlandsche markt en de vraag is nog niet uitgeput. Naar Egyptische stapels bestaat wel belangstelling en er worden goede zaken gedaan, zoowel in twist als weft garens. Ook naar boomen in enkele garens, bestemd voor Poplins, bestaat een goede vraag. In getwijnde garens zijn flinke hoeveelheden voor Indië geplaatst sedert ons laatste bericht, terwijl ook voor de binnenlandsche markt in diverse styles op bescheiden schaal wat omgaat.

Doekprijzen blijven vast en toonen neiging tot stijgen. Sedert de jaarswisseling zijn ongetwijfeld meer zaken gedaan en is Lancashire in staat geweest haar positie aanmerkelijk te verbeteren, speciaal in stapelartikelen. Velen zijn teleurgesteld, dat het aantal geboekte orders niet grooter is, doch men moet niet vergeten, dat de capaciteit van Lancashire zeer groot is, speciaal nu er meer fabrieken langeren tijd werken. Ook zijn koopers niet geneigd eenige prijsverhoging te betalen, zoodat zaken dikwijls zeer moeilijk tot stand komen, terwijl vele aanvragen dikwijls meer dan eens voor prijsverbetering teruggewezen moeten worden. Daar staat tegenover, dat er een geregelde onderstroom van orders is, die niet overzien mag worden, hoewel deze niet op een speciale style of markt betrekking hebben. De toon in de markt blijft gezond en de fabrieken in Lancashire zijn in bijna alle soorten goedcren voor den eersten tijd bezet.

19 Jan. 26 Jan. Oost. koersen. 18 Jan. 25 Jan.

Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br.-Indië 1/6 1/3 1/6 1/3
F.G.F. Sakellaridis 13,95 13,70 T.T. op Hongkong 1/11 1/4 2/0
G.F. No. 1 Oomra.. 5,55 5,50 T.T. op Shanghai 2/6 2/6 1/2

KOFFIE.

Over de afgelopen week kan niet veel nieuws worden bericht. De stemming voor het artikel bleef onveranderd kalm, hoewel niet flauw. Aan de termijnmarkt bewogen zich de noteeringen binnen zeer enge grenzen, waardoor de prijzen aan de call van hedenmorgen ten slotte slechts zeer weinig verschil toonden met die van een week geleden.

In Brazilië kwam, voor zoover het Santos betreft, zoo goed als geen verandering in de kost- en vracht-aanbiedingen; die van Rio liepen echter eene fractie op, hetgeen hoogstwaarschijnlijk is toe te schrijven aan het langzamerhand afnemen der aanvoeren uit het binnenland in de haven van Rio. Tegenover 375.000 à 440.000 balen per maand gedurende Juli tot November 1926 bedroegen de aanvoeren in December 1926 — 324.000 balen en in Januari 1927 slechts 186.000 balen. Deze teruggang schijnt er op te wijzen, dat de voorraden in het binnenland beginnen ten einde te loopen.

De offertes uit Indië van Palembang Robusta liepen in de afgelopen week, nadat de prijs eerst nog gedaald was van 39 op 38 1/2 ct. per 1/2 KG. cif. voor prompte verscheeping, wederom iets op, terwijl de aanbiedingen van de andere Robusta-soorten vrijwel onveranderd bleven.

Naar aanleiding van de slechte kwaliteit van de meeste afladingen van Palembang Robusta in den loop van 1926, heeft, naar dezer dagen alhier bekend is geworden, de Resident van Palembang op verzoek van den Indischen handel er de inlandsche koffiëboeren op gewezen, dat het hun eigen belang is, wanneer zij hun product in het vervolg weder zoo zorgvuldig mogelijk bereiden en aan de markt brengen. Dat de naam van deze soort door bovenbedoelde minderwaardige afladingen werkelijk zeer geleden heeft, blijkt ten duidelijkste uit het feit, dat in December 1925 de prijs er van in Indië circa 13 pCt. lager stond dan die van Robusta W.I.B. f.a.q., terwijl hij in het midden van December 1926 circa 33 pCt. lager was, zonder dat daartoe eenige zaken van beteekenis naar Europa konden worden gedaan.

Gewasschen Centraal-Amerikaansche koffië's zijn de laatste week ook iets gemakkelijker in prijs geworden. Zoo wordt op het oogenblik Guatemala \$ 1,— à 1 1/2 per 50 KG. lager aangeboden dan in het begin van Januari; Salvador is zelfs nog iets meer gedaald. De teruggang in prijs van Santos op prompte verscheeping in de afgelopen maand bedroeg ongeveer 2/6 per cwt., doch Rio steeg ongeveer 1/6.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheeping zijn thans ongeveer 82/6 à 84/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 85/ à 86/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheeping, bedragen 71/3 à 71/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Februari/Maart verscheeping, 39 1/2 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Februari/Maart verscheeping, 54 ct., alles per 1/2 KG., cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 57 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 50 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos, Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
1 Febr.	45 1/8	44	42 1/2	40 3/8	43 1/2	42 3/8	38 3/8	36 1/2
25 Jan.	45 3/8	44	42 1/2	40 3/8	43 3/8	41 3/8	38 1/2	36 1/2
18 „	46 7/8	44 3/4	42 5/8	40 7/8	44 3/4	42 3/8	39 3/8	37 1/2
11 „	47 3/4	45 3/4	43 7/8	42	44 3/4	43 1/8	40 5/8	38 3/4

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
31 Jan.	\$ 14,50	\$ 13,91	\$ 12,62	\$ 12,21
24 „	„ 14,35	„ 13,75	„ 12,45	„ 12,01
17 „	„ 14,60	„ 14,—	„ 12,84	„ 12,50
10 „	„ 14,96	„ 13,37	„ 13,23	„ 12,85

Rotterdam, 1 Februari 1927.

THEE.

De theemarkt handhaafde in de afgelopen week de vaste stemming, die een week geleden ingezet werd, alhoewel bij het slot de stemming wat flauwer was dan bij de opening. Toch konden de prijzen nog ongeveer ½ d. per lb. rijzen, alleen de Javathee, die de vorige week het meest van de rijzing geprofiteerd had, was thans nauwelijks prijshoudend voor alles wat eenigszins ordinaire was.

Officieel werd medegedeeld, dat de Britsch-Indische thee-oogst tot ulto. December 345½ miljoen lbs. bedroeg tegenover 317¼ miljoen lbs. voor 1925, een vermeerdering voor het afgelopen jaar dus van bijna 28 miljoen lbs.

Hier is men in afwachting van de veiling van 3 Februari, terwijl de aanvoeren ook voor de volgende veiling ruim blijven.

Amsterdam, 31 Januari 1927.

COPRA.

De markt opende vast en bleef gedurende den loop der week goed prijshoudend. Aan het slot was de stemming wat gemakkelijker, hoewel het aanbod van importeurs' zijde beperkt bleef.

De noteeringen zijn:

Nederl.-Indische f.m.s., stoomend	f 32¼
" " " Jan./Febr. afl.	" 33
" " " Febr./Mrt. "	" 33½

IJZER.

In de veertien dagen, welke sedert de publicatie van het vorige marktbericht zijn verlopen, zijn geen belangrijke veranderingen in den toestand van de ijzer- en staalmarkt opgetreden. De algemeen dalende tendenz heeft zich nog eenigermate versterkt: de prijs van Lux. 3 is opnieuw met 2 sh. verlaagd, terwijl de prijzen voor walsproducten verder scherp zijn gedaald. Stafijzer wordt tegen £ 5 verhandeld.

In Engeland is de markt vast, nog altijd zijn hier de hoge kooksprijzen een belemmering voor verlaging der ruwijzerprijzen.

De Fransche producenten hebben de Februari-prijzen nog niet vastgesteld, het wachten is hier op een besluit der kookproducenten, t.a.v. den prijs, die waarschijnlijk naar beneden zal gaan. In dit geval zullen ook de ruwijzerprijzen worden verlaagd.

Noteering in de week van

	17/23 Jan. 1927	24/30 Jan. 1927	25/31 Jan. 1927
Ruwijzer.			
<i>f. o. b. Middlesborough</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	90/6	90/6	73/-
" " " 3	85/6	85/6	70/6
" " " 4	84/6	84/6	69/6
Hematite East Coast			
Mixed Numbers	90/-	90/-	77/6
<i>Wagon départ Longwy</i> (Lotharingen)	Frs.	Frs.	Frs.
Moulange P. L. no. 3 ...	540,—	540,—	367,—
Semi-phosphoreuse ...	580,—	580,—	382,—
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroheisen no. 1	88.—	88.—	88.—
" " " 3	86.—	86.—	86.—
Hämatit.	93.50	93.50	93.50
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3..	75/-78	75-78	61/-
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	
Stafijzer	102/6-105	100-102,6	—
Plaatijzer 5 mM.....	122/6-		
" " 3 "	123/6	120	—
" " 3 "	130-132/6	130	—

STEENKOLEN.

Afwezigheid van aanvragen van beteekenis is het kenmerk van de laatste dagen op de Engelsche kolenmarkten. Vooral in Cardiff wordt geklaagd over gebrek aan afzet. De prijzen zijn daar sterk aan het afbrokkelen. In Newcastle is de vraag wat beter, terwijl ook de Schotsche markt zich vrij goed gehouden heeft.

De markt in Westfalen blijft in één doen en vast.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 12,30
Durham Ongezeefde	" 12,45
Cardiff 2/3 Large 1/3 Smalls	" 14,75

Schotsche Gezeefde	" 12,15
Yorkshire Gewasschen Doubles	" 16,25
Westfaalsche Vetförder	" 14,25
" Vetstukken	" 16,25
" Smeenootjes	" 16,—
" Gasvlamförder	" 14,25
" Gietcokes	" 16,—

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 12,25.

Markt prijshoudend.

1 Februari 1927.

METALEN.**Loco-Noteeringen te Londen:**

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
31 Jan. 1927..	54.10/-	62.2/5	292.2/6	26.10/-	29.5/-
24 " 1927..	55.2/6	62.10/-	299.7/6	26.10/6	29.15/-
17 " 1927..	55.15/-	62.15/-	301.17/6	27.17/6	31.12/6
10 " 1927..	55.10/-	62.5/-	301.17/6	27.15/-	32.2/6
1 Feb. 1926..	58.10/-	65.7/6	279.12/6	34.10/-	37.2/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was de afgelopen week iets kalmer en, ofschoon het aanbod van tonnage niet overvloedig is, blijft de vraag betrekkelijk gering. Van de Northern Range werd naar Antwerpen of Rotterdam 17 cents per Febr. betaald, naar Bremen 18 cents, terwijl naar Portugal 4/1½ per qtr. werd gedaan. Van West St. John werd een aantal Februari booten bevracht naar de Middellandsche Zee op basis van 21½ cents per 100 lbs., basis één haven. Van Montreal was de vraag iets beter. Naar Antwerpen of Rotterdam werd 15½ cents per 100 lbs. betaald en naar de Middellandsche Zee 19 cents.

De West-Indische suikervrachtenmarkt was kalm en ofschoon een flink aantal orders wordt gecirculeerd is de vraag niet groot. Een Maart-boot van 65/6800 tons werd bevracht van Cuba naar U.K./Continent tegen 21/-, doch nu is voor die positie 21/6 te bedingen.

De North Pacific bleef kalm en er werd slechts één bevrachting gedaan, nl. een 7000 tonner van Vancouver tegen de lage vracht van 35/9 per Februari naar U.K./Continent.

De vracht van de La Plata rivier bleef levendig. De vrachten zijn echter voor de vroege posities iets minder vast geworden en per Februari werd van de boven La Plata havens 28/9 betaald, hetgeen echter nu niet meer kan worden herhaald.

De chilisalpeter vrachtenmarkt verschaftte eenige vraag naar lijnbootruimte. Er is slechts weinig ruimte beschikbaar en het overgebleven gedeelte vraagt 40/- naar Antwerpen/Hamburg range. Maart/April ruimte is geboekt naar Duinkerken/Hamburg range tegen 30/-, welke vracht ook is betaald voor ruimte naar Londen/Liverpool/Greenock, met 9 d. extra voor Leith.

De oostelijke afdelingen bleven alle vast, doch van Australië was de meeste vraag. Van Wladivostock is per April/Mei 5000 tons geboekt op basis van 31/3 naar Hull/Rotterdam/Hamburg, 32/6 Scandinavië.

Van Sydney is per Februari voor een boot van middelmatige grootte naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent 43/9 betaald, terwijl West-Australië een aantal bevrachtingen tot stand bracht op basis van 43/9 per Febr./Maart.

Burmah bleef kalm en de eenige afsluiting was een 7000 tonner naar Antwerpen/Hamburg range op basis van 32/6 per Febr./Mrt.

Van den Donau vonden geen bevrachtingen plaats. De Zwarte Zee is kalm; per Februari werd 15/- gedaan.

De Middellandsche Zee was levendig en er werd veel bevracht. De volgende vrachten werden o.a. betaald: Bona/Rotterdam 5/6, Tyne Doch of Sunderland 7/9, La Goulette/Maryport 9/-, Oran/Rotterdam 6/9. Fosfaat werd slechts weinig bevracht.

De vrachten van de Golf van Biscaye bleven vast en de meeste vraag is voor U.K. Er werd betaald: Bilbao/Middlesborough 6/9 en 7/-, Cardiff 6/3, IJmuiden 6/3, Santander 6/-.

ORIGINAL **DEN HAAG**
HEERENGRACHT 50
ODHNER
TELEFOON 13300
REKENMACHINES